

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta
Katedra historie

**Názory českých historiků 19. a 20. století na
Zikmunda Lucemburského s důrazem na Kostnický
koncil a roky 1420 a 1436**

Bakalářská práce

Mariana Olšarová

Vedoucí práce: doc. PhDr. David Papajík, Ph.D.
Olomouc 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Olomouci dne 12. května 2012

Mariana Olšarová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce doc. PhDr. Davidu Papajíkovi, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Historik a jeho práce.....	8
3. Dějepisectví 19. a 20. století.....	10
3.1. 19. století.....	10
3.2. 20. století.....	12
4. Rozbor názorů českých historiků na Zikmunda Lucemburského v jejich dílích	17
4.1. František Palacký (1798 – 1876).....	17
4.2. Václav Vladivoj Tomek (1818 – 1905).....	22
4.3. Josef Alexandr Helfert (1820 – 1910).....	23
4.4. Jaroslav Kosina (1862 – 1928).....	25
4.5. Václav Flajšhans (1868 – 1950)	26
4.6. Václav Novotný (1868 – 1932).....	28
4.7. Josef Pekař (1870 – 1937)	30
4.8. Josef Vítězslav Šimák (1870 – 1941).....	32
4.9. Jan Sedlák (1871 – 1925).....	33
4.10. Kamil Krofta (1876 – 1945).....	35
4.11. Rudolf Urbánek (1877 – 1962)	36
4.12. Jan Slavík (1885 – 1978)	37
4.13. František Michálek Bartoš (1889 – 1972).....	38
4.14. Kurt Konrád (1908 – 1941)	40
4.15. František Kavka (1920 – 2005).....	41
4.16. Jiří Kejř (1921 –).....	43
4.17. Zdeněk Fiala (1922 - 1975).....	44
4.18. Josef Macek (1922 – 1991)	45
4.19. Jaroslav Purš (1922 – 1997).....	46
4.20. Robert Kalivoda (1923 – 1989).....	46
4.21. František Šmahel (1934 -).....	47
4.22. Petr Čornej (1951 -).....	50
4.23. Václav Drška (1962 –).....	54
5. Závěr	56
6. Použitá literatura.....	58

7.Resumé.....	62
---------------	----

1. Úvod

Ve své práci se zaměřuji na postavu Zikmunda Lucemburského, resp. na názory českých historiků na jeho osobnost. Stejně jako se měnil pohled našich historiků na husity, stejně tak se musel měnit jejich pohled na „protipól“ husitů – toho, kdo stál „proti nim“. V povědomí lidí je Zikmund ten špatný, což bylo podpořeno i filmy, historickými romány i vlasteneckou přirozeností, která má vždy sklony vidět to lepší ve vlastních řadách – a kdo jde proti, je automaticky zlý. Jak na tom ale jsou historikové? Nechali se tímto ovlivnit nebo zůstali objektivní? Historikové sice možná někdy lehce vyzdvihli, či přímo zveličili význam husitů, ale to ještě nemusí automaticky znamenat, že nebyli objektivní k Zikmundovi (byť by byl přirozenější opak).

Chci tedy vytvořit jakýsi přehled toho, jak významní i méně významní historikové 19. a 20. století měnili (či měli pořád stejný) názor na Zikmunda, případně co je k tomu vedlo a co na ně působilo.

Život Zikmunda je až příliš bohatý na zajímavé události, rozhodla jsem se proto zaměřit se jen na tři důležité mezníky, které jsou zároveň důležité i pro naše dějiny, a je tedy pravděpodobné, že se jimi bude zabývat co největší počet českých historiků a já budu mít dostatek materiálu k bádání. Omezila jsem také časově historiky, kterými se budu zabývat, a to na 19. a 20. století.

Otázka tedy zní – jak se dívali čeští historikové na postavu Zikmunda Lucemburského? Hodnotili jej (v porovnání s dnešními názory) podobně? Byl v jejich očích chápán jako nejvýznamnější císař pozdního středověku (jak je dnes mnohými chápán¹) nebo byl naopak zatracován?

Otázek spojených s touto prací vyvstane určitě více – např. jak dalece jsou historici schopni objektivně hodnotit historii aniž by podleli vlastenectví, současnosti či dalším okolnostem? Jsme dnes schopni

---

1 Baum, Wilhelm: Císař Zikmund. Kostnice, Hus a války proti Turkům. Praha 1996, s. 8.

odpovídat na otázky objektivně nebo budeme budoucími historiky kritizováni za naši neschopnost dívat se na události neovlivněni našimi vlastními problémy?

V první části s názvem Historik a jeho práce jsem se zamýšlela nad tím, proč je historie, která se odehrála v 15. století, jiná když se napíše ve století 19. a ve století 20.

Druhá část je věnována krátkému přehledu dějepisectví v 19. a 20. století. Je zde popsáno, jakým způsobem historikové v těchto obdobích pracovali, jaké metody využívali a čím byli ovlivňováni.

Třetí a hlavní část této práce je věnována rozborům názorů jednotlivých historiků, kteří se zabývali Zikmundem Lucemburským, resp. husitstvím ve svých pracích. Historiky jsem seřadila podle data narození, v případě stejného roku pak podle abecedy.

Pátá část je již závěr, ve kterém shrnuji své poznatky.

2. Historik a jeho práce

Hlavním úkolem historika je snaha zrekonstruovat dějiny a přiblížit se co nejvíce skutečnosti. Je důležité si ale uvědomit, že kritéria, podle nichž historik hodnotí události, se nenacházejí uvnitř historických pramenů, ale vstupují do historikova hodnocení minulosti z vnějšku prostřednictvím jeho světového názoru. Často tak i při své maximální kritičnosti bývá v pokušení, dávat za pravdu jedné straně oproti straně druhé, byť se tuto skutečnost snaží v prvním plánu svého textu potlačit.²

Jacques le Goff se ve své knize Paměť a dějiny ztotožňuje s názorem jistého filosofa: „*Historie je skutečně královstvím nepřesnosti. ... Historie chce být objektivní, ale takovou být nemůže. Chce oživovat, ale může jen rekonstruovat. Chce věci zpřítomnit, ale zároveň musí respektovat vzdálenost a hloubku časového odstupu.*“³

Co je vlastně historie? Marc Bloch navrhuje definici: „*věda o lidech a čase*“.⁴ Charles-Edmond Perrin pak napsal o Blochovi: „*Předmětem historie je pro něj člověk jako součást společenské skupiny.*“ Lucien Febvre pak ještě přidal: „*Ne člověk, opakuji, ne člověk, člověk v žádném případě, ale lidské společnosti, organizované skupiny.*“⁵ Bloch chtěl zdůraznit vztah historie k člověku, dále bral v potaz vztahy, které v historii existují mezi přítomností a minulostí. Představa, že historii ovlivňuje přítomnost vychází ze slavného výroku Benedetto Croce, který tvrdil, že „*každá historie je současná*“. Le Goff tento výrok pak vysvětluje tak, že jakkoliv vzdálené se zdají být události, které vypráví historie, ve skutečnosti odpovídá současným potřebám a současným situacím, v nichž tyto události doznívají.⁶

Minulost působí na přítomnost a přítomnost na minulost. Stále

---

2 Štaif, Jiří: František Palacký. Život, dílo, mýtus. Praha 2009, s. 124.

3 Le Goff, Jacques: Paměť a dějiny. Praha 2007, s. 116.

4 Bloch, Marc: Obrana historie aneb historik a jeho řemeslo. Praha 1967, s. 32.

5 Le Goff, Jacques: Paměť a dějiny. Praha 2007, s. 117-118.

6 tamtéž, s. 118.

objevujeme listiny či jiné doklady minulosti, které byly dříve opomíjeny či přehlíženy pro nedůležitost, ale které mohou přinést nový pohled na některé události. Historie minulá fakta systematicky sbírá a třídí v závislosti na svých aktuálních potřebách. To, že historie může sloužit (a slouží/la) přítomnosti je obecně známá pravda. Mnoho vůdců různých společností si založilo svůj program na svém výkladu historie. Jak se ale toto může projevit na Zikmundu Lucemburském – jak mohl být využit v něčí prospěch v období 19. a 20. století v českých zemích? Je nutné si uvědomit, že osobnost Zikmunda Lucemburského je v našich dějinách pevně spojená s husitstvím. Pokud pak bylo husitství vyzdvižováno v jistých časech (o tom dále), musel pak být Zikmund (jakožto protivník husitů) vykládán negativně.

Někdo může namítnout, že fakta jsou fakta a ty překroutit nejde. V něčem tento člověk může mít pravdu, ale jak málo stačí, když nějaký fakt vynecháte a o jiném se rozepíšete. A pokud např. před Zikmunda v průběhu textu postupně postavíte slova jako prolhaný, liška ryšavá či darebák – nemůžete se pak divit, že ona jasná fakta najednou vyznívají úplně jinak.

V průběhu této práce jsem četla desítky popisů těch stejných událostí – každá z nich jakoby popisovala něco jiného, mnohdy jen zdálky připomínající stejnou událost. Historikové zaujatí proti Zikmundovi se s ním nemazlili a používali během psaní již dříve vypsaná přídavná či podstatná jména. Historikové, kteří se chtěli alespoň navenek tvářit objektivně pak pouze vynechali to, co se jim hodilo a zapadalo to do profilu, který chtěli o Zikmundovi vyvolat. Jak jsem psala i v úvodu, ne všichni historikové si dávali za úkol prvoplánově popisovat Zikmunda jako špatného člověka. Kolikrát jen chtěli vyzdvižnout Jana Husa či husity a Zikmund na toto doplatil tak nějak mimochodem.

3. Dějepisectví 19. a 20. století

Protože dějepisectví 19. a 20. století je důležitou součástí mé práce, považuji za nutné se alespoň velmi stručně k němu vyjádřit.

3.1. 19. století

Ačkoliv je možné mluvit o jistém kontinuálním zpracovávání dějin a soustavné dějepisné tradici již od antiky, 19. století přineslo profesionalizaci historického bádání a jeho soustředění na univerzitách a ve výzkumných ústavech. Stejně jako v jiných profesionalizovaných vědeckých disciplínách, i historie věřila, že pokud se bádání opírá o pevně stanovenou metodu, umožňuje objektivní poznání. I přes institucionalizaci a profesionalizaci ale historická věda i nadále sdílela společné vlastnosti se starší dějepisnou tradicí. Mimo jiné je spojovalo přesvědčení, že jedinou formou jakou je možné dějiny psát, zůstává – přes veškerý důraz kladený na vědecký a tudíž neretorický charakter dějepisectví – vyprávění. Problém historického vyprávění spočívá v tom, že i když je založeno na empiricky ověřených faktech a událostech, vyžaduje jistou dávku obrazotvornosti k tomu, aby tato fakta a události vytvořily souvislý příběh. V každé dějepisné práci se tak nacházejí beletristické prvky.⁷ Dějepisectví 19. století spojují se starší dějepisnou tradicí tři předpoklady: historický výklad popisuje jedince, kteří skutečně existovali, a jednání, která se skutečně udála, a musí proto této skutečnosti odpovídat. Dále pak výklad počítá s tím, že lidské jednání odráží záměry jednajících a je úkolem historika je pochopit a sestavit z toho souvislé historické vyprávění. Třetím předpokladem je pak to, že výklad sleduje skutky lidí v jejich diachronické souslednosti – je mu vlastní pouze jednorozměrný čas.⁸

19. století se na středověk dívalo s větším obdivem než předchozí

---

⁷ Iggers, Georg: Dějepisectví ve 20. století. Praha 2002, s. 11-12.

⁸ tamtéž, s. 14.

období a mnoho historiků se proto zaměřilo právě na toto období. Do popředí se také posouvá národní identita, společnost se proto obrací ke svým počátkům. Historikové v tomto období ale také museli bojovat s cenzurou, která u nás hájila zájmy habsburského státu a katolické církve. Čeští historikové ale nežili v izolaci a přicházeli do kontaktu i s evropským dějepisectvím, především se západoevropským. Významnou domácí osobností je pak František Palacký.⁹

V průběhu absolutismu padesátých let 19. století se postupně zformovala také konzervativní skupina historiků, která se přikláněla na stranu katolické církve a respektovala realitu habsburského mocnářství. Období od 60. let asi do poloviny 80. let 19. století je ve významu přechodu od obrozeneckého dějepisectví Palackého generace k pozitivisticky orientované historické vědě. Česká historiografie sice v tomto období není zcela jednotná, ale kontradikce a diskuze se projevují především v obraně české minulosti proti kritickým postojům a nacionálně zbarveným útokům německé historiografie. Otázka české národní existence spolu s mnohonárodnostním problémem Rakouska musela zajímat české historiky a musela se projevit i v podání a hodnocení významných okamžiků národního vývoje. Historikové se také začali více zabývat hospodářskými a sociálními aspekty minulosti. Mnoho historiků této doby patřilo mezi společensky a politicky aktivní lidi, což se také projevovalo ve výběru jejich témat a často při řešení minulosti vycházeli z aktuálních potřeb přítomnosti. Historiografie tohoto období také řešila otázku, jak spojit národní, politické a mravní tendence historických děl s požadavkem vědecké pravdy, objektivity a nestrannosti. Často se tak historik dostal do rozporu – zda podat objektivně minulost nebo něco například zamlčet či naopak vyzdvihnout a pomoci tak současnosti.¹⁰

---

⁹ tamtéž, s. 14-15.

¹⁰ Kutnar, František - Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. 2. přepracované vydání. Praha 1997, s. 195-367.

3.2. 20. století

20. století se od toho 19. liší v historickém myšlení hned v několika směrech. Jedním z nich je proud, který se vyrovnával s přechodem od narativních, událostních dějin k sociálněvědním formám historického bádání. Tento směr kladl důraz na sociální struktury a procesy sociální změny. Starší dějepisectví se dočkalo kritiky v tom, že se příliš zaměřovalo na jednotlivce, zvláště pak na významné muže, a že nehledělo na širší kontext, ve kterém se události odehrávaly. Zpochybněna byla jejich snaha dějinám „rozumět“ nikoli je „vysvětlit“. Mnoha historiky byla také upřednostňována historie západu jako směrodatná a určující. V 60. letech 19. století se plně projevíly důsledky druhé světové války, mezi nimi například zánik koloniálního panství a uznání skutečnosti, že i nezápadní společnosti mají dějiny. Stejně tak se dočkala pozornosti témata jako ženy, etnické menšiny apod. Historie se obrátila na společnost, na každodenní život a každodenní zkušenosti. Pod vlivem filosofů – například Nietzscheho a Marxe dochází k přesvědčení, že objektivní historický výzkum není možný, neboť neexistuje ani sám předmět tohoto výzkumu. Historik je vždy zajatcem svého vlastního myšlenkového světa a jeho myšlení a vnímání je určováno jazykovými kategoriemi, se kterými pracuje. Jazyk sice utváří skutečnost, ale nevztahuje se k ní. Navíc lze text číst a interpretovat nespočetně různými způsoby. Autorův záměr již nehraje roli, neboť text je na svém autorovi nezávislý.¹¹ Radikální kritika uznávaných metod historického bádání, která převažovala v teoretických diskuzích od 70. let až po konec 20. století však měla omezený dopad na vlastní dějepisectví. Rozlišování mezi pravdou a smyšlenkou tak zůstává zásadou práce historika. Na to, jak chápeme dějepisectví má samozřejmě vliv i politická situace.

Zatímco v 70. a 80. letech 20. století dávali historikové přednost kulturním jevům před politickými a sociálními procesy, události roku 1989 ukázaly, že oba posledně jmenované aspekty již nelze přehlížet. Historie

---

¹¹ Blecha, Ivan: *Filosofie*. Olomouc 2004, s. 136-146.

se začíná snažit o široký historický přístup, který bude brát v úvahu jak kulturní, tak institucionální aspekty.¹²

Jedním z fenoménů 20. století byla francouzská historická škola Annales, soustředěná kolem stejnojmenného časopisu. Stejně jako historikové sociálních dějin této doby jsou přesvědčení, že vědecký přístup k historii je možný, ale na druhé straně si jsou vědomi mezí těchto přístupů. Historikové této školy zásadně přispěli k proměně představ o tom, co jsou to dějiny a kdo je utváří. Jejich pojetí historického času se zásadně lišilo od představ většiny historiků 19. a 20. století. Nepohlíželi na dějiny jako na jednorozměrný pohyb od minulosti do budoucnosti, ale modifikovali tuto představu tím, že zdůraznili relativitu a mnohvrstevnatost času.¹³

Česká historiografie počátku 20. století musela odpovídat či reagovat na problémy své přítomnosti – ať již otevřeně nebo skrytě. Musela být vnímavá při řešení otázky ztráty české samostatnosti na Bílé hoře či státoprávního boje. Reakce na přítomnost se často prodírá mezi řádky odborných monografií, viditelnější je pak v úvahách k jubileím mezníků národního vývoje.¹⁴

Jak historiografie prolínala i nové stranicko-politické útvary je možné vidět i v tom, že programy mnohých politických stran hledaly obecné odůvodnění své existence a svých cílů z národních dějin nebo v zákonitostech společenského vývoje. Tomuto se nevyhnuly ani strany socialistické a marxistické, které byly vybudovány na principech historického materialismu a v logice dějinného vývoje viděly sovu budoucnost.¹⁵

Vznik novodobého československého státu přinesl českému a slovenskému dějepiscectví nové možnosti a příznivé podmínky dalšího rozvoje, především kvantitativního. Pochopitelně se na tvorbě historiků

---

12 Iggers, Georg: Dějepiscectví ve 20. století. Praha 2002, s. 24-25.

13 tamtéž, s. 51.

14 Kutnar, František - Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscectví. 2. přepracované vydání. Praha 1997, s. 479.

15 tamtéž, s. 482.

meziválečného období podílela válka, revoluce, vznik státu, boj o politický a sociální charakter republiky, hospodářská krize, ohrožení republiky fašistickou agresí... Vztah historiografie a společnosti se stává složitějším, což se projevuje například větší publicistickou činností historiků a jejich rozrůstající se politickou a světonázorovou rozdílností podle politických směrů. V politickém boji stran a společenských tříd se stávaly dějiny prostředkem politické argumentace a zdrojem ideologie. S blížící se druhou světovou válkou došlo k prohloubení vnitřní metodologické a názorové krize a k hledání východisek a jistot v českém dějepisectví. Výsledkem toho byly například obnovené diskuze o výkladu husitství či o funkci filosofie a sociologie v dějinném myšlení. Ozvaly se i kritické hlasy s určitým bezplánovitým stavem v české historiografii a s výlučným, takřka monopolním jejím vedením universitními kruhy.¹⁶

Po druhé světové válce se česká historiografie musela smířit se ztrátou hned několika významných historiků – za všechny: Kamil Krofta či Josef Šusta. Během války se pochopitelně historie nepřednášela, o to větší pak ale byl zájem po válce.

Poválečná česká historiografie navazovala na předválečnou vědu, na její zkušenosti a aspirace.

Epochu od února 1948 do srpna 1968 lze označit za jednu z nejtemnějších v českých dějinách, zejména pokud jde o její první fázi – zhruba 50. léta. Nastupující totalitní moc považovala za nezbytné provést v historii – řečeno jejími slovy – kádrovou očistu.¹⁷ Na prvním místě se ocitly vysoké školy. Čistky neprobíhaly jen u učitelů, ale i mezi studenty – pomocí tzv. studijních čistek – nejen česká historiografie tak přišla o mnoho nadějných vědců. Vytrácí se také individualita historika, která ustupuje na úkor pracoviště, kde působí.

Část historiků (především mladá generace) se přiklonila ke komunistické ideologii.

Výrazným znakem politické orientace dějepisectví se staly

¹⁶ tamtéž, s. 781.

¹⁷ Hanzal, Josef: Cesty české historiografie 1945-1989. Praha 1999, s. 79.

kampaně, konference a prohlášení, které měly za cíl zvrátit celý dosavadní výklad národních dějin.

Nástup marxistického dějepisectví se výrazně projevil v knižní produkci historiků té doby. Naprosto převládly práce prorežimových historiků, které pouze přehodnotily tzv. buržoazní literaturu a samy nepřinášely nic nového; zvláště tím byl postižena tematika novějších dějin, ale ani starší historie nezůstala ušetřena. Schéma těchto prací bylo jednotné a zcela jednoduché: nejprve se odsoudila veškerá dosavadní literatura, pak se autor odvolala na klasiky (Marx, Engels, Lenin, Stalin případně i Gottwald) a na jejich citáty – často zcela násilně volené. Ze starších dějin pak bylo často vyzdvižováno husitství jako předstupeň komunistické revoluce.¹⁸

V roce 1956 lze zaznamenat mírný obrat, který souvisel s malým uvolněním v celkové politice. Projevilo se to přibýváním studií ze starších dějin, které začaly být vědecktější a méně poplatné tzv. marxistické koncepci.

Na přelomu 50. a 60. let 20. století dochází díky uvolnění k rozvoji kulturních a literárních periodik, oficiální historické časopisy, zvláště Československý časopis historický, ale za nimi zaostávají, marxistický duch v nich převládá zhruba do let 1964-1966.

Po roce 1968 dochází k normalizaci a čeští historikové opět nemohou publikovat svobodně. Přesto se našlo několik prací, které si uchovaly trvalou cenu.

Je obtížné určit, co si jednotliví historici tehdy přesně mysleli, co cítili, kdy jednali pod skutečným tlakem a kdy jim šlo o to, získat malé či větší výhody.

V letech 1970-1989 se také vyvíjí samizdatová česká historiografie. Svůj význam si uchovalo i to, že nikdy nedošlo k přerušení kontaktů se svobodným západním světem. Jedním z klíčových témat nejen pro historiky tvořil novodobý nacionalismus. Ačkoliv v samizdatové literatuře

---

¹⁸ tamtéž, s. 94-95.

nevznikaly práce zcela originální či převratné, byly jistě zajímavé a přínosné, velkou předností pak byla naprostá názorová svoboda.¹⁹

Mnoho historiků emigrovalo a rozvíjelo pak svou další práci a tvorbu v zahraničí.

V 90. letech 20. století se ocitá česká historiografie v ojedinělé situaci, kterou její historikové nepamatují – pádem komunismu dochází k možnosti otevřít zamlčovaná témata, bylo možno přejít k novým metodologiím. Česká historiografie se otevírá všem obdobím. Mnoho historiků se vrací ke svým dílům napsaným během komunistické éry a přepisuje části knih.

Názory na různá témata se mění. Jedním z nich je i pohled na Jana Husa a Zikmunda Lucemburského. V 90. letech se pozornost zaměřuje především na Jana Husa a to ve spojitosti s návštěvou papeže Jana Pavla II. a konference „Jan Hus zwischen Ziten, Völkern, Konfessionen“, která se konala v září 1993.²⁰

---

¹⁹ tamtéž, s. 233.

²⁰ Josef, Žemlička: *Medieval Studies. Bohemia 1306-1526*. In: Pánek, Jaroslav: *Czech Historiography in the 1990s*. Praha 2001, s. 43, 51-52.

4. Rozbor názorů českých historiků na Zikmunda Lucemburského v jejich dílech

4.1. František Palacký (1798 – 1876)

František Palacký, historik, politik a „Otec národa“ je jednou z nejdůležitějších postav novověkých českých dějin. Jeho dílo Dějiny národa českého v Čechách a v Moravě je považováno za zakladatelské dílo české historie. Pozoruhodné je nejen jeho zvládnutí řady původních historických pramenů, ale i schopnost oprostit se od tehdy běžného podávání historie jako popis skutků panovníků a příslušníků tradičních politických a kulturních elit.

I takového velikána mezi historiky je ale nutno chápat jako osobnost ovlivněnou svou současností. Zažil systém centralistické vlády policejního absolutismu, ve kterém setrvaly základy feudálního zřízení, viděl i pronikání liberálních směrů a podnikatelských tendencí. Patřil k čelným představitelům národního obrození a dobře poznal česko-německé národnostní napětí, které vtisklo jeho dílu vlastenecký nádech (o tom svědčí například i jeho hodnocení situace po vítězné bitvě u Domažlic 1431: *„Vítězstvím u Domažlic octly se Čechy na vrcholu světodějné moci a působnosti své. Nikdy zajisté dějiny světa nevisely v té míře od směru dějin českých, jako v době této a také nepřemožitelnost probuzeného národu nedokázala se nikdy skutky patrnějšími a skvělejšími; dvanáctileté namáhání celé téměř Evropy nemělo účinku znamenitějšího, nežli že Čechové ku konci stáli mnohem mocnější a neodolatelnější, nežli byli na počátku.“*²¹).

Také tehdejší rozvoj romantismu – především v literatuře – ovlivnil Palackého ideový svět.

Musel také brát v potaz očekávání českých stavů, na jejichž

---

21 Palacký, František: Dějiny národa českého v Čechách a v Moravě. Faksimile vydání z roku 1907. Praha 1998, s. 646.

zakázku knihu psal. Další náročný úkol spočíval v tom, aby se svým pojetím historie nedostal do konfliktu se zájmy rakouského absolutistického státu a jeho vládnoucí dynastie. Současně musel vyhovět požadavkům cenzury, ačkoliv se domníval, že ta nemá žádné morální právo zakazovat mu jako historikovi jeho názory, neboť „*kdo má jiný názor, ať proti němu veřejně vystoupí, aby se ukázalo, či důvody jsou vědecky správnější i morálně přesvědčivější*“.²²

Palacký se nechal ovlivnit prvky tzv. pragmatického dějepisu, jenž má pravdivým vylíčením dějin pozitivně ovlivňovat občanské ctnosti v žádoucí podobě lásky k vlasti, pravdě a spravedlivému panovníkovi.²³

Palacký se snažil vyzvedávat husitské reformní hnutí jako morálně nanejvýš oprávněné, čímž poměrně jasně naznačoval, že názory jeho odpůrců vidí jako morálně méně oprávněné či dokonce jako zcela neoprávněné. Zdůrazňoval, že husitství bylo dobře pochopitelnou reakcí na zlořády, jež se rozmohly v katolické církvi i celé společnosti.²⁴

Palacký ve své knize Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě²⁵ věnuje husitství přes 250 stránek, nutně se zde dotýká i samotného Zikmunda. Ten ale nevstupuje do českých dějin až v momentě Kostnického koncilu, ale již dříve. Palacký se ve chvíli, kdy popisuje návrat Václava IV. do Čech z Vídeňského zajetí, nevyhnul určitému srovnání dvou synů Karla IV.: „*Násilná vláda Sigmundova i náměstkův jeho, neměvší v původu svém dostatku práva, dala příčinu k neposlušenství a k rozbrojům bez počtu, i zavinila sama takořka bezvládí v zemi... po tíží daní a poplatkův, kterými je Sigmund byl skličoval, poznali byli právě ze skutečnosti, oč jim Václav byl od dávna panovníkem dobrotivějším*“.²⁶

Do dalšího popisu Zikmundových činů se Palacký pouští ve spojitosti s Kostnickým koncilem. Zde mu připisuje nejvyšší zásluhy za

---

22 Štaif, Jiří: František Palacký. Život, dílo, mýtus. Praha 2009, s. 124.

23 tamtéž, s. 77.

24 tamtéž, s. 124.

25 Palacký, František: Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě. Faksimile vydání z roku 1907. Praha 1998, 1298s.

26 tamtéž, s. 479.

konání tohoto církevního koncilu. Po chvále ale pak okamžitě přijde porovnání s ohledem ke zbytku své slavné rodiny: *„Nelze sice zapírat, že Sigmund duchem svým nikoli nad obyčejnou míru nevynikal; vyšší darův panovnických, i těch, kterými otec jeho byl slynul, nedostávalo se jemu právě jako bratru jeho Václavovi: ale předčil tohoto smělostí, odvahou i přičinlivostí, a rytířským napnutím citu podobal se tytýž poněkud i dědovi svému...“*²⁷

Co se týče samotného Jana Husa, Palacký píše, že Zikmund byl tím prvním, kdo pobídnul Husa, aby jel do Kostnice a uklidnil spor – k tomuto mu tam podal svou ochranu i bezpečný průvod.²⁸ Během koncilu se nejdřív Zikmund dostal do sporu s církevními představiteli, když se mu nelíbilo, jakým způsobem je s Husem zacházeno. Několikrát došlo i k hádkách, které ale skončily poté, co sbor oznámil, že pokud Zikmund bude překážet jeho zákonné činnosti, koncil bude rozpuštěn. Palacký to pak přesně komentuje takto: *„Odpovídání za tak velikou změnu nechtěl Sigmund bráti na svědomí své; jemu Hus za to nestál, aby proň naděje celého křesťanstva o ujednání a opravu církve měla zničena býti; vyšší význam působení Husova tajil se duchu jeho... Ana (církev) ho učila, a později také zápisem ubezpečila, že poněvadž dle božského i lidského práva žádný na ujmu katolické víry činěný slib nemá platnosti, on také není zavázán držeti slovo kacířovi dané.“*²⁹ Ve světle Palackého knihy se zdá, jakoby Husův proces byl středem Kostnického koncilu. Pokud by tomu tak opravdu bylo, Zikmund by se nejspíš zachoval jinak. Palacký zde ale neuvádí mnoho detailů, které vedly Zikmunda k tomuto chování. Husův spor byl pro něj minoritní záležitost – byť kdyby tušil, jaké důsledky toto bude mít, dal by tomu jistě vyšší prioritu. Z pohledu Palackého se také zdá, jakoby Zikmund nebyl ochoten bojovat (na rozdíl od mravně čistého Husa, za jakého je Palackým Hus považován) za pravdu a za správnou věc. Palackému, jako člověku vyrůstajícímu v protestantské rodině, byly

---

27 tamtéž, s. 501.

28 tamtéž, s. 501.

29 tamtéž, s. 505.

pochopitelně Husovy teorie blízké. Zikmund ale jako katolík měl víru v katolickou církev (což ale neznamená, že bychom si ho měli představovat jako člověka přespříliš zbožného).

7. června 1415 je pak již poněkolkáté Hus, v tuto chvíli již značně vysílen, vyslýchán – tentokrát i v přítomnosti Zikmunda. Ke konci tohoto výslechu, si Zikmund bere slovo a nejprve vyvrací omyl, který se týká pověstného průvodčího listu s tím, že mu slíbil královskou ochranu svou i veřejné slyšení. Toho dodržel a jeho královský slib je tím vyplněn. Dále prý Zikmund pravil: *„Já sem jim (kardinálům) připomněl, že kacíře nikdy zastávat nebudu, ba chtělliby kdo urputiti se v kacířství, já první vedl bych ho na hranici k upálení...“*³⁰

Hus ale svá tvrzení neodvolal, ochoten za svou pravdu i zemřít. *„Na rozkaz od krále Sigmunda daný odložil tudíž falckrabě Ludvík znaky říšské, a vzav vězně v moc svou, odevzdal jej konšelům Konstantským s těmi slovy: vezměte Jana Husa, jenž dle nálezu krále pána našeho nejmilostivějšího a z rozkazu našeho má co kacíř upále býti.“*³¹ Tyto věty opět vyvolávají dojem, že Zikmundova pomyslná ruka zabila Husa, a tudíž i byla rukou, která spustila Husitskou revoluci.

Bitva na Vítkově – Palacký zde popisuje vítězství Žižky jako zásadní. V jeho podání to působí i tak, jakoby si sám Zikmund byl vědom toho, jak velká porážka ho právě potkala: *„Král Sigmund nadívav se na žalostný ten výsledek boje od dávna připravovaného, vrátil se s knížaty do stanův mlče, ale plný hněvu, tesknosti a hoře... Král poučen jsa trpkou zkušeností, že i sebe větší síla nevždy postačuje pokořiti národ živý a odhodlaný, počal již více nakloňovati ucha svého k řečem těch pánův českých...“*³²

V následujících několika desítkách stran textu se Palacký vyvaruje přímého popisu Zikmunda či jeho hodnocení. To si nechává až na rok 1429, kdy se Zikmund snaží o dohodu s husity: *„Sigmund choval se mírně*

---

30 tamtéž, s. 510.

31 tamtéž, s. 513.

32 tamtéž, s. 550.

*a přívětivě k husitům, mnoho jim předkládaje o svém právu i o své přirozené lásce k zemi české, a napomínaje i prose, aby nechajíce novot a bouří, vrátili se opět k víře otcův svých... Rozumí se, že protivy tak příkré ve smýšlení nedaly se urovnati ani uchlácholiti řečmi sebe lahodnějšími a výmluvnějšími.*³³

Když Zikmund konečně v roce 1436 usedá na trůn, komentuje to Palacký takto: *„... panovník ten, dosednuv konečně na trůn otcův svých, neměl na mysli úlohy vyšší ani pilnější, nežli odčiniti vše, co v Čechách za posledních dob se bylo stalo; a jakož ne moci zbraně, ale spůsoby slibnými a chytrými dostal se byl na vrch, tak i dále ne tak zjevným násilím, jako raději prostředky ukrytými domáhal se cíle svého... jakož již na sboru Konstanském dal se byl ukojiti zásadou, že slibové na ujmu víry katolické daní neměli platnosti, tak ani nyní nerozpačilo ho domnění, žeby netoliko mravnosti, ale i čest na kteréž sobě velice zakládal, mohla utrpěti jeho počínáním.*³⁴

Po smrti Zikmunda se pak Palacký rozhodl, že *„jakkoli pak celá povaha panovníka toho ze skutkův a řečí jeho již dostatečně a nejlépe známa jest, nebude však zbytečno k doplnění... podati obraz osobnosti jeho...“*³⁵ K tomuto využívá slova známého historiografa (a pozdějšího papeže Pia II.) Eneáše Silvia Piccolominiho: *„... chtěl duchem velikým všelicos, ale nestále, liboval si v žertech, rád víno pil, po ženách jen hořel, cizoložství tisícera se dopouštěl; kvapný ke hněvu, snadno dal se udobřit; nedržený pokladův a dárce rukotřzný, více sliboval nežli plnil a klamal častokrát. Když byl v Římě u Eugenia papeže: tři jsou věci, nejsvětější otče! (řekl), ve kterýchž se nesnášíme, a opět tři, kde se shodujeme: ty ráno spáváš, já přede dnem vstávám; ty vodu piješ, já víno; ty žen se štítíš, já po nich se sháním. Ale v tom se snášíme, že ty štědře rozdáváš poklady církevní, a já ničeho sobě nenechávám; ty máš špatné ruce, já*

---

33 tamtéž, s. 628-629.

34 tamtéž, s. 702.

35 tamtéž, s. 717.

*špatné nohy; ty kázíš církev, a já říši svatou.*³⁶

První, co si musíme při hodnocení Palackého z hlediska Zikmunda uvědomit, je to, že Palacký byl historik 19. století. Historii podává skrz vyprávění, při psaní kromě ověřených fakt používá i obrazotvornost, tak aby před čtenářem dějiny „ožily“. Zikmund dle Palackého sice nedosahoval kvalit svého otce, ale své nedostatky vyrovnával smělostí a příčinlivostí. Zikmundovi na začátku procesu neupírá snahu (byť jen malou) o spravedlivé jednání s Husem, ale v okamžiku, kdy měl zasáhnout, tak ustoupil. Palackého Zikmund je sice v některých věcech schopný panovník, ale velmi často je popisován jako člověk mravně zkažený a stojící na špatné straně.

4.2. Václav Vladivoj Tomek (1818 – 1905)

Václav Vladivoj Tomek byl českým historikem, politikem a pedagogem. Patřil mezi spolupracovníky a následovníky Františka Palackého, se kterým se ale později z části názorově rozešel. Jeho nejvýznamnější prací je Dějepis města Prahy, který vyšel ve dvanácti svazcích. Toto dílo je význačné svou materiální bohatostí, střízlivým hodnocením a důkladným zpracováním detailů. Ve svém díle se ale nezaměřuje čistě na Prahu, ale zastává názor, že při líčení dějin Prahy, jakožto centra českého království, se musí zabývat i dějinami celkovými.³⁷

Se Zikmundem se setkáváme poprvé ve třetím díle,³⁸ který končí smrti českého krále Václava IV.

Zde Zikmund v Kostnici ustupuje nátlaku Husových přátel a zasadí se u koncilu o Husovo veřejné slyšení. Tomek zde pak přebírá slova Petra z Mladoňovic o tom, že 8. června po veřejném slyšení Zikmund doporučil kardinálům Husa upálit, popř. mu nepovolit cestu zpět, protože by dále

---

36 tamtéž, s. 717.

37 Kutnar, František - Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. 2. přepracované vydání. Praha 1997, s. 287-295.

38 Tomek, Václav Vladivoj: Dějepis města Prahy. Díl III. 2. vydání. Praha 1893, 690s.

rozséval své bludy.³⁹

Čtvrtý díl⁴⁰ se věnuje husitským válkám. Kniha je – stejně jako asi všechny v tomto období, psána vypravěčským stylem, který má zaujmout čtenáře. Stejně jako Palacký i Tomek hodnotí bitvu na Vítkově jako zásadní a velké vítězství husitů.

Tomkovým významným dílem byla i práce věnována Janu Žižkovi.⁴¹ V ní pak o Zikmundovi (v době po koncilu) píše: „...nyní opět ochotně propůjčował se proti němu (Václavovi) a osnowal spolky s pány mnohými, kteří se hotowili pod záminkau poslušnosti k církwi hájiti posawadní zlořády w duchowenstwu pro swé zwláštní prospěchy ... byly nepřátelské úmysly jeho (Zikmundovy) zjewné...“⁴²

Zajímavé je, že Tomek se vyhýbá komentářům v podobě přídavných jmen apod., kdy jiní historici se takto snaží vložit čtenáři svůj názor. Tomkův vlastní názor se tedy na Zikmunda prvoplánově dozvědět nemůžeme. Z tohoto důvodu – v porovnání s jinými historiky - působí Tomkova díla objektivněji. Stejně jako Palacký ale vyzdvihuje úlohu husitství v českých dějinách.

4.3. Josef Alexandr Helfert (1820 – 1910)

Josef Alexandr Helfert byl původem Němec rakouské konzervativní orientace, ale který nakonec vplynul do českého tábora.⁴³ Ve svém pojetí Husa a husitství se staví do opozice k Palackému, což ukazuje v knize *Mistr Jan Hus aneb počátkové církevního rozdvojení v Čechách*.⁴⁴

Helfert připisuje Zikmundovi zásluhy, díky kterým se uskutečnil Kostnický koncil, k pozvání Husa píše jen toto: „*Mezi jinými vyzván také m. Jan Hus aby osobně se dal vynajíti v Kostnici, k čemuž mu král slíbil*

39 tamtéž, s. 580-581.

40 Tomek, Václav Vladivoj: Dějepis města Prahy. Díl IV. Praha 1879, 748s.

41 Tomek, Václav Vladivoj: Jan Žižka. Reprint z r. 1879. Praha 1993, 228s.

42 tamtéž, s. 17-19.

43 Kutnar, František - Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. 2. přepracované vydání. Praha 1997, s. 264.

44 Helfert, Josef A.: *Mistr Jan Hus aneb počátkové církevního rozdvojení v Čechách*. Praha 1857, 288s.

*bezpečný průvod.*⁴⁵

K Zikmundovým cílům na koncilu píše, že mu nešlo ani tak o ukončení papežského schizmatu či o Jana Husa, ale že mu šlo o „*toužebně očekávané dokonání třetího, totiž o reformu obecnou ve hlavě i údech*“.⁴⁶ Celkově hodnotí Zikmunda velmi kladně: „*upřímná horlivost s kterou se zasazoval o provedení reformy tak často a na tak dlouho odkládané: to vše ponouká nás k největšímu obdivování a smiřuje nás s rozličnými slabostmi charakteru Sigmundova i s poklesky v jednání jeho ježto kárati za dlouhé své vlády nejednu dal příčinu.*“⁴⁷

V otázce viny Zikmunda za Husovu smrt, se snaží Helfert vyvrátit několik stereotypů, se kterými se setkal ve starší literatuře. Jan Hus se vydal do Kostnice bez glejtu v ruce a dostal jej až třetí den v Kostnici. Hus si prý málo zakládal na tom, že se vydal na cestu a že došel až do Kostnice bez glejtu. Helfert se pak ptá: „*... kdyby byl nebyval přišel nauku svou shromážděné radě veškerého křesťanstva k rozeznání předložit, všechnu odpovědnost na sebe vzít a všechny následky, které by z toho pošly podstoupit, v jakém úmyslu a s jakou nadějí byl by se sic do Kostnice vydal?!*“⁴⁸ Po zatčení Husa pak praví, že by se raději historikové měli zabývat tím, jaké asi důvody a úvahy přiměly koncil uvěznit Husa místo toho, aby neustále opakovali, že se tak učinilo proti Zikmundovu glejtu.⁴⁹ „*Že král Sigmund se své strany v skutku všecko činil což učiniti mohl aby slovu Husovi danému dostál, toho popírati nelze.*“⁵⁰

Ačkoliv je Helfert přiřazován k českým historikům, nejspíš právě jeho nečeský původ mu dovolil udržet si odstup od jinak tak často viděné snahy nalézt v Zikmundovi onu zlou osobu, která za to špatné může, což vyústí často v to, že se pak přehlížejí jeho kvality a úspěchy. Na druhou stranu je nutno dodat, že jak se jiným historikům daří vtěsnat do textu

---

45 tamtéž, s. 160.

46 tamtéž, s. 178.

47 tamtéž, s. 179.

48 tamtéž, s. 186.

49 tamtéž, s. 188.

50 tamtéž, s. 195.

slova kritiky na Zikmunda, tak zde se jedná o opak. Kniha je plná chvály na Zikmunda a naopak Hus je zde vyobrazen jako člověk neochotný podřídit se autoritě církve a uznat svou chybu.

4.4. Jaroslav Kosina (1862 – 1928)

Jaroslav Kosina se věnoval především popularizaci světových dějin, vydával např. Ilustrované dějiny světové. Za literárně zdařilou se pokládá kniha Velikáni našich dějin.⁵¹

Právě v této knize se věnuje Janu Husovi a tudíž je nucen se zabývat i postavou Zikmundovou. K Zikmundovu pozvání píše: *„Učinil tak (Hus) patrně v pevné víře ve sliby Sigmundovy... Nelze upřít, že ... Hus projevil osudnou neznalost povah lidských, věnovav plnou důvěru svou muži zpronevěřilému, který jí nezasluhoval naprosto...“*⁵²

Po příjezdu a uvěznění Husa obrátil se jeho průvodce Jan z Chlumu na Zikmunda, aby sjednal pořádek a propustil Husa z vězení. *„... rozhněval se Sigmund velice a prohlásil, že musí Husovi zjednat svobodu, i kdyby měl dáti vypáčiti dvěře jeho žaláře. Pohříchu však zůstalo jen při pouhých slovech, za nimiž nenásledoval čin.“*⁵³ Nakonec Kosina přiznává, že Zikmund nechal poskytnout Husovi lékařskou pomoc, ale zdůrazňuje, že to je jediné, co ve prospěch Husa udělal, neboť již počátkem ledna roku 1415 slíbil koncilu, že rozhodnutí týkající se Husa, nechá na něm. *„Když se takto věrolomný král sám odřekl daného slibu, nebylo již nesnadno předvídati, jaký konec odpor Husův vezme.“*⁵⁴

K útěku papeže Jana XXIII. pak jen píše, že Zikmund mohl propustit Husa, ale nejen, že to neudělal, ale navíc jej ještě nechal převézt do horšího vězení. *„... ukazovalo se patrněji, na jak sypkém základě stavěl budovu svých nadějí Hus, spoléhal-li na Sigmunda.“*⁵⁵

---

51 Kosina, Jaroslav: Velikáni našich dějin. Praha 1903, 556s.

52 tamtéž, s. 151-152.

53 tamtéž, s. 154.

54 tamtéž, s. 154.

55 tamtéž, s. 156.

Kosina neustále poukazuje na nedodržování Zikmundova glejtu: „Způsob, jakým se líčení pře Husovy událo na koncilu, byl pohříchu v přímém odporu s tím, co sliboval Sigmundův glejt, hrubě jižý porušený uvězněním mistra. Listina tato zajisté ... vysloveně slibovala, že bude moci Hus mínění své ve všech kusech sporných vyložiti volně a svobodně.“⁵⁶

Během veřejného Husova slyšení pak i sám Zikmund naléhá na Husa: „Sám Sigmund, zapomenuv se již docela nad sliby a povinnosti svými, úlisně ujišťoval Husa, že by prý v odvolání proň nebylo potupy. On sám by prý bez rozpaků všeliké bludy odpřísáhl, kdyby k tomu byl vyzván, poněvadž prý je snadno možno, že v minulosti někdy věřil bludně.“⁵⁷

Kosina v této knize staví Husa a Zikmunda na opačné póly, když píše, že „... povaha Husova lišila se od povahy Sigmundovy jak od noci temné jasný den.“⁵⁸ O kolik více vyzvedává Husovu osobnost, o tolik více haní Zikmunda. Nejenže pro Zikmunda nemá dobrého slova, ale navíc ještě jeho činy mnohokrát zkresluje, či přímo zatajuje (viz např. neuvedení toho, že Zikmund vyjednal Husovi lepší ubytování v Kostnici, veřejné slyšení nebo zkreslení významu Zikmundova glejtu).

4.5. Václav Flajšhans (1868 – 1950)

Václav Flajšhans byl českým filologem, literárním historikem a autorem mimo jiné i knihy M. Jan Hus.⁵⁹

K Husovu glejtu ve své práci napsal: „Tento pověstný glejt Husův zaručoval ovšem Husovi nejenom volnou cestu a bezpečný pobyt v Kostnici, nýbrž i svobodný návrat. Tím se ovšem rozuměla bezpečnost jen proti násilí a bezpráví; proti právu žádný glejt chrániti nemohl a Hus byl již právem církevním souzen a odsouzen. Krom toho glejt byl vydán z moci císařské, mohl tedy Husa chrániti všude jinde mimo právě Kostnici, kde

---

56 tamtéž, s. 158.

57 tamtéž, s. 159.

58 tamtéž, s. 160.

59 Flajšhans, Václav: M. Jan Hus. Praha 1915, 405s.

*Zikmund práv svých se zřekl ve prospěch papeže.... Hus jej obdržel teprve 5. listopadu v Kostnici. Teprve později, v žaláři kostnickém Hus dovolává se určitěji a silněji svého průvodního listu. Zikmund ovšem neměl práva podobný glejt odsouzenému kacíři vystavovati; překročil meze své moci právní – sliboval více, nežli kam tato moc právní sahala. Ale přese všechny tyto právní závady bylo tolik jisto, že v době vydání glejtu mínil Zikmund skutečně – třebaš proti právu – glejtem tolik, kolik žádal Hus – a že měl ... skutečně tolik moci, aby i i protiprávní provedení glejtu vynutil, kdyby byl opravdově chtěl. Tolik moci a také vůle Zikmund 18. října 1414 vskutku měl.*⁶⁰

O tom, že dle Flajšhans ubývala Zikmundovi vůle pomoci Husovi, se dozvídáme v okamžiku útěku papeže Jana XXIII.: „... co před třemi měsíci Zikmund marně vyžadoval na koncilu, bylo nyní úplně v jeho moci. Mohl svůj glejt nyní sám, svou i papežovou mocí, provésti a chrániti Mohl – a měl! Ale – nechtěl! ... A dějiny Zikmundovi toho nezapomněly. Zikmund ztratil již tou dobou důvěru v Husa; šlo mu více již jen o formální provedení procesu nežli skutečně o osvobození Husovo.“⁶¹

Po skončení veřejného slyšení se údajně 8. června Zikmund obrátil na kardinály: „Radil jim aby Husa – neodvolá-li – spálili a aby ho nepouštěli, ani kdyby odvolal; že mu nelze věřiti.“⁶²

Tato kniha je velmi podrobným líčením Husova života, tedy i pobytu v Kostnici. Flajšhans ze začátku vidí Zikmunda jako člověka, který Husovi pomoci chtěl, ale pak už dle něj měl Zikmund na mysli jiné cíle než Husův spravedlivý proces. Kniha se ale zabývá jen málo událostmi, které jsou spojené s osobností Zikmunda. Je proto těžké hodnotit Flajšhansův názor na Zikmunda pouze na základě těchto několika málo zmínek.

---

60 tamtéž, . 325.

61 tamtéž, s. 347.

62 tamtéž, s. 359.

4.6. Václav Novotný (1868 – 1932)

Václav Novotný byl českým historikem zabývajícím se mimo jiné i staršími českými dějinami se zaměřením na Jana Husa a husitství. Byl žákem Golla, Emlera a spolupracoval s Tomkem, díky kterému se blíže seznámil s husitskou dobou. Už první práce Novotného byla věnována husitství, resp. Husovi – Husův glejt, ve které došel k názoru, že glejt byl koncilem i Zikmundem porušen. Husovi se pak Novotný věnoval ještě v mnoha jiných pracích, kdy rozebíral jeho spisy či korespondenci.⁶³

Rozsáhlou vědeckou prací s ústředním tématem Jana Husa pak napsal před a během první světové války – M. Jan Hus. Život a dílo I. a II. část. Přestože první část⁶⁴ pojednává především o počátcích Husa, už i zde nacházíme několik hodnotících slov na adresu Zikmunda. Vyjadřuje se o něm jako o zrádném⁶⁵ a v porovnání s Václavem IV. také obratnějším panovníkem.⁶⁶ Že ale o Zikmundovi neměl Novotný valné mínění lze poznat třeba z toho, když jej porovnává s papežem Janem XXIII.: *„V té době poprvé stýkají se cesty těchto dvou mužů a snad lze říci, počíná se zápas těchto dvou mužů stejně ošemetných a stejně málo dbalých cti i slova, ale stejně prohnanych a při nevybíravosti prostředků stejně obratných.“*⁶⁷

Druhá část této knihy⁶⁸ pak začíná krátkým srovnáním obou bratrů – Václava a Zikmunda: *„... v poslední době zraky politické ciziny více než k Václavovi upíraly se k jeho mladšímu, energičtějšímu a političtějšímu, ale mravně nekonečně níže stojícímu bratru Zikmundovi, ...“*⁶⁹

Ke glejtu pak Novotný píše následující: *„O tom pro mne není pochybností, že Hus žádal glejtu a Zikmund slíboval mu ho za účelem, aby mu pojistil svobodnou cestu, pobyt i návrat, i v tom případě, kdyby*

63 Kutnar, František - Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. 2. přepracované vydání. Praha 1997, s. 538-542.

64 Novotný, Václav: M. Jan Hus. Život a učení. Díl I. Část I. Praha 1919, 508s.

65 tamtéž, s. 76.

66 tamtéž, s. 283.

67 tamtéž, s. 489.

68 Novotný, Václav: M. Jan Hus. Život a učení. Díl I. Část II. Praha 1921, 551s.

69 tamtéž, s. 5.

*dohodnutí nebylo docíleno, a že také forma glejtu, jak mu později vydán, k tomu postačovala. Jest po mém soudu zásadním nedorozuměním vykládati glejt jinak, než jako plnou záruku toho všeho.*⁷⁰

Po příjezdu do Kostnice se Zikmund dozvídá, že Hus je uvězněn: „Zikmund žádal, aby jeho glejtu bylo dbáno a Hus aby byl propuštěn. Narazil však na odpor, jehož se nenadál. Kardinálové ... hrozili dokonce rozpuštěním koncilu. V těch okolnostech pevnost Zikmundova neobstála. ... slevil neobyčejně, ... zavázal se kardinálům, že koncil ve věcech víry má být svobodný, že zejména záležitost Husova a jiné méně důležité nemají být závadou.”⁷¹ Novotný ale dále zmiňuje, že se Zikmund nevzdal Husa úplně, ale že mu zajistil veřejné slyšení, navíc že se Husovi dostane vzdušnější vězení.⁷² V okamžiku útěku papeže Jana XXIII. pak měl dle Novotného Zikmund v rukou klíče k propuštění Husa, ale nevyužil toho, místo toho se snažil koncil udržeti pohromadě.⁷³

Zikmund se účastnil některých slyšení s Husem, dle Novotného jim ale nevěnoval příliš pozornosti: „Když byl čten první článek... a Hus to chtěl odůvodnit Písmem, ozvaly se hlasy: Zavolejte krále! - bylť se Zikmund, unaven nudnou látkou, mezitím vychýlil z okna, vypravuje prý purkrabímu Norimberskému, že v celém křesťanstvu není většího kacíře nad Husa. ... předsedající pokynul ..., aby krále přivedli. Když se stalo, musil Hus vývody své opakovati. A když Zikmund o němž bylo známo, jakým jest vzorem křesťanského života a o jehož stycích s krásnými paními právě v nedávných dnech korunovačních i před tím za pobytu ve Štrasburce celý svět si vypravoval veselé historiky, prohodil mrzutě: Jene Huse, žádný nežije bez hříchu!”⁷⁴

8. června pak Zikmund údajně řekl kardinálům následující: „Již jste slyšeli, že jediné z toho, co jest v jeho knihách a co doznal, i co proti němu dokázáno, stačilo by k odsouzení. Proto, nebude-li chtíti odvolati bludy a

---

70 tamtéž, s. 344.

71 tamtéž, s. 384.

72 tamtéž, s. 387.

73 tamtéž, s. 400.

74 tamtéž, s. 425.

*odpřísáhnouti a proti nim učiti, ať ještě upálen, a dělejte s ním, co chcete. Ale vězte, ať slíbí, co chce, že by chtěl odvolati i nebo odvolal, nevěřte mu, ani já bych mu nevěřil, neboť vrátí-li se do Čech k svým příznivcům, bude hlásati nové bludy a bude hůře než dříve. Protož zakažte mu zcela kázání, ať již více nekáže a ať již nepříjde k svým příznivcům.*⁷⁵

Novotný nijak nezmenšuje diplomatické schopnosti a obratnost Zikmunda, o jeho lidských stránkách a mravnosti má ale velmi špatné mínění. Nepopírá sice, že se Zikmund snažil na koncilu nejprve jednat ve prospěch Husa, ale z jeho textu vyplývá, že neučinil tolik, kolik slíbil a kolik měl učinit, čímž je vinen za Husovu smrt.

4.7. Josef Pekař (1870 – 1937)

Josef Pekař patří mezi naše nejvýznamnější historiky, byl profesorem a rektorem na Univerzitě Karlově v Praze. Znám je díky sporu o smysl českých dějin. Mezi jeho nejvýznamnější dílo patří *Kniha o Kostí. Husitství* se zabývá ve svém nejrozsáhlejších díle *Žižka a jeho doba*, které má čtyři díly. Husitství vnímá Pekař jako ryze středověké hnutí, které bylo ve svých důsledcích škodlivé.

Ve třetím díle⁷⁶ se pak vyjadřuje i k Zikmundovi (pochopitelně ale až ve chvíli, kdy se zkříží jeho cesty se Žižkou, tedy až po upálení Jana Husa). Pekař Zikmunda hodnotil takto: *„Zikmund měl přes své mnohé vady osobní i mnohé dobré vlastnosti, v tom vysoké mínění o svých povinnostech vladařských, tedy i o své povinnosti, aby jako král římský a jako monarcha vůbec chránil autoritu církve (třebas asi mínění jeho o zlořádech v církvi nelišilo se mnoho od husitského), měl jistě i nejlepší vůli vrátiti vlasti, boje rozdělené a ohrožené, pokoj žádoucí.*⁷⁷ Pekař píše, že Zikmund vzbuzoval obavy, jednak proto, že na něm - „ať už právem nebo neprávem“ - ležel stín upálení Husa, dále kvůli svému chování před

---

⁷⁵ tamtéž, s. 429.

⁷⁶ Pekař, Josef: *Žižka a jeho doba*. Díl třetí. *Žižka*. Vůdce revoluce. Praha 1930, 332s.

⁷⁷ tamtéž, s. 23.

šestnácti lety, kdy vládl tvrdou rukou v Čechách místo tehdy uvězněného Václava. Zikmund měl ale i přátele, kteří byli na jeho straně, spíše sice mezi Němci než mezi Čechy, ale i někteří Češi se postavili na jeho stranu.⁷⁸ Pekař ve své práci zdůrazňuje i to, že husité nebyli jedinou Zikmundovou starostí a že kdyby Zikmund v létě 1419 nechal války s Turky a vrátil se do Čech, nemuselo by k žádné rebelii dojít.⁷⁹ Pekař dává Zikmundovi dále za vinu, že viděl pouze tábory a jejich nesouhlas k vyjednávání. Je prý jeho chybou a chybou jeho rádců, že přehlédli, že zbytek země je nakloněný k vyjednávání, Zikmund se už ale viděl kráčet do země v čele vojska. „*Zikmund sám svou vinou rozhodl o svém osudu!*“⁸⁰

Pekař předkládá výňatek z kroniky Vavřince z Březové o bitvě na Vítkově, kde „*Žižka jeví se tu zachráncem Prahy a svaté zástavy kalicha vůbec, je sám vítězem nad Zikmundem a jeho ohromnou armádou*“⁸¹ a poté ho pečlivě rozebírá a spekuluje s ním. Sám vidí tuto bitvu jako epizodu menšího významu a odmítá názor, že by tato porážka byla tak důležitou, aby Zikmunda donutila odejít od Prahy. Pekař se ale přiznává, že nechápe, proč se Zikmund nepokusil o útok na město, dokud ještě nebyl ničím oslaben (neschopností se zásobovat apod.) - „*musil přece vědět, že s armádou tak velikou nelze dlouho vydržet v poli*“.⁸² Pekař pak dále spekuluje, jestli vůbec Zikmund dorazil k Praze s úmyslem ji napadnout a dobýt. Kdyby tomu totiž tak bylo, určitě by se tak lehkou nezdal – přece jen věnoval mnoho energie i prostředků na shromáždění a udržení obrovského vojska, kterému by nemělo činit problémy Prahu dobýt. Za nejpravděpodobnější pak Pekař vidí to, že obrovská armáda měla sloužit pouze jako zastrašující faktor, který měl dohnat Prahu k jednání.⁸³

---

78 tamtéž, s. 23-24.

79 tamtéž, s. 40-41.

80 tamtéž, s. 42-43.

81 tamtéž, s. 52.

82 tamtéž, s. 57.

83 tamtéž, s. 58-59.

Pekařovo hodnocení Zikmunda působí daleko objektivněji než např. u výše zmiňovaného Novotného. Uznává, že Zikmund jako římský král měl jisté povinnosti vůči církvi a byl tímto svázán – což ovlivnilo jeho jednání na Kostnickém koncilu. O Zikmundově vině či nevině v Husově upálení není zcela přesvědčen – a otevřeně to přiznává. Pekař je historikem, který pokládá otázky a nutí čtenáře dále přemýšlet. Ve svých knihách napíše fakta, o kterých ale dále spekuluje a ne vždy dojde k jednoznačným odpovědím – to je jeho předností, neboť tím dává najevo, že historik nemůže znát všechny odpovědi a některé otázky zůstanou navždy nezodpovězeny. Přesně takhle se staví i k Zikmundovi. Ve své knize nastínil jeho dobré i špatné vlastnosti, popsal důležité události, ale napíše i to, že třeba nechápe, co k jednání Zikmunda vedlo a že tam mohly být prvky, které nebyly zachyceny nebo které dnešní doba není schopná pochopit.

4.8. Josef Vítězslav Šimák (1870 – 1941)

Josef Vítězslav Šimák byl českým historikem a jedním z představitelů Gollovy školy.⁸⁴ Velká část jeho díla je zaměřena na severní a severovýchodní Čechy – především oblast Turnovska, zaobíral se ale i širšími dějinami, z čehož mě zaujala knížka Hus a doba před ním,⁸⁵ která je ale především popularizační publikací.

K Zikmundovu pozvání Husa na koncil píše následující: „...i dal vybízeti potom Husa, aby se dostavil do Kostnice; sliboval mu úplnou bezpečnost, veřejné slyšení i návrat bez úhony, kdyby se nechtěl podrobiti; tehdy asi myslil vše upřímně“.⁸⁶ K glejtu se pak vyjadřuje i dále: „... a že žádá všechny obyvatele říše, aby nechali Husa svobodně

---

84 Gollova škola je označení pro historiky, které učil Jaroslav Goll. Důraz byl kladen především na kvalitu vědecké práce, která měla být zpracována na základě řádného studia pramenů, a na zasazení českých dějin do evropského kontextu. Ústředním tématem této školy pak bylo české náboženské hnutí. Mezi nejvýznamnější následovníky Jaroslava Golla patřili Josef Pekař, Václav Novotný, Kamil Krofta či Zdeněk Nejedlý.

85 Šimák, Josef V.: Hus a doba před ním. Praha 1915, 108s.

86 tamtéž, s. 79.

*přecházeti, přebývati i vrátiti se; ač se tu nemluví o tom výslovně, že král vyjímá Husa z veškeré pravomoci soudní, král tehdy mínil vskutku chrániti ho přede vším násilím.*⁸⁷ Zikmundovo počínání na koncilu s ohledem k Husovi pak hodnotí takto: *„Také král Zikmund měl důrazněji hájiti svého čestného slova. Avšak mimo první hrozbu a potom přímlyvy, když osobně přijel do Kostnice, nic již neučinil; mohl aspoň protestovati. Ale král slova svého nevážil a na doléhání otců již 1. ledna 1415 zaručil, že nebude jim ničím v soudu překážeti, ano později postavil se i proti Husovi sám. O tom pochyby není, že Zikmund slovo, dané mistrovi před celým světem, opustil.*⁸⁸

K 8. červnu, kdy byl slyšení přítomen i Zikmund, pak Šimák píše: *„Sám král vyzýval Husa k poslušenství a o svém listu prohlašoval, že měl jen ten cíl, aby zjednán Husovi slyšení; kacíře však brániti nebude, nýbrž sám by chtěl mu zapáliti hranici. ... dokonce v soukromí radil král otcům, aby Husa upálili, a odvolá-li, nepouštěli do Čech, ježto mu nelze věřiti; a tak aby i učinili Jeronýmovi.*⁸⁹

Zikmundem se ve svém díle zaobírá v souvislosti s Kostnickým koncilem a ačkoliv ze začátku neupírá Zikmundovi dobré úmysly, na konci již dle něj není pochyb, že má výrazný podíl na Mistrově smrti. Zajímavé je, že ačkoliv je Šimák jedním z představitelů Gollovy školy, která kladla velký důraz na kvalitu vědecké práce, která se měla zakládat na důkladném studiu pramenů a také na vysvětlování českých dějin v evropském kontextu, zde se to bohužel neprojeví. Šimák zde vůbec neuvádí pohnutky, které Zikmunda vedly k jeho chování, čímž značně zjednodušuje jinak velmi komplikovanou situaci.

4.9. Jan Sedlák (1871 – 1925)

Jan Sedlák byl předním českým historikem katolického směru.

---

87 tamtéž, s. 85.

88 tamtéž, s. 93.

89 tamtéž, s. 98.

Věnoval se především náboženským dějinám, hlavním obsahem jeho studia byla literární činnost a učení Husovo, jeho vztahy k předchůdcům, současníkům a především k Viklefa. Jeho studie jsou psány ze stanoviska přísné katolické ortodoxie, která brání spravedlivému historickému hodnocení.⁹⁰ Svou práci pak shrnul v díle *M. Jan Hus*.⁹¹

Zikmundův glejt komentuje tak, že slíbil Husovi jednak že jej: „zabezpečí před úklady na cestě... a tribunálem, před nějž má jíti.“⁹²

Co se týče útěku papeže Jana XXIII. a možnosti Zikmunda propustit Husa, uvádí zde Sedlák, že tak Zikmund neučinil z důvodu, aby ještě nezvětšil zmatek.⁹³

Sedlák se vyjadřuje k napadení Zikmunda jakožto viníka za Husovu smrt a to z důvodu porušení glejtu. Je to neprávem, píše Sedlák. „Ze slovního znění glejtu *Sihmundova nelze při nejlepší vůli vyčísti nic jiného, než co jest v každém listě průvodním, jímž se chráněnci dává záruka ochrany na cestě tam, kam se ubírá, při pobytu v místě a návratu odtud.*“⁹⁴

Hus se prý obával problémů na cestě tam a co se týče pobytu v Kostnici, z jednání se Zikmundem je patrné, že Hus kladl důraz na veřejné slyšení. Uvězněním byl sice Zikmundův glejt porušen, ale také proto proti tomu Zikmund zasahoval. Koncil ale Husovi žádný glejt nedal a Zikmundovým vázán nebyl a ani se jím vázat nenechal. Koncil žádal Zikmunda, aby pod záminkou porušení glejtu nerušil svobodu koncilu a králi nezbylo nic jiného než ustoupit. Obratem ale využívá tohoto ústupku a žádá pro Husa veřejné slyšení, čehož se mu dostává – a tak Zikmund splňuje to, oč Husovi nejvíce šlo a plní tak svůj slib. Koncil pak vydává prohlášení, kde uvádí, že žádný ochranný glejt nemůže chránit kacíře nebo podezřelého z kacířství, aby se proti němu nejednalo dle práva.⁹⁵

Sedlák se k osobnosti Zikmunda příliš nevyjadřuje a osobní

---

90 Kutnar, František - Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. 2. přepracované vydání. Praha 1997, s. 567

91 Sedlák, Jan: *M. Jan Hus*. Praha 1915, 429s.

92 tamtéž, s. 308.

93 tamtéž, s. 329.

94 tamtéž, s. 356.

95 tamtéž, s. 356-358.

hodnocení si nechává pro sebe. Z hlediska Zikmunda působí jeho práce jako objektivní, ačkoliv i zde chybí širší kontext.

4.10. Kamil Krofta (1876 – 1945)

Kamil Krofta byl významný český historik Gollovy školy, politik a diplomat. Jeho badatelské dílo se zaměřilo např. na českou reformaci. Krofta zůstával věrný Palackého pojetí dějin a ve své práci bránil husitskou revoluci a její duchovní hodnoty.⁹⁶ Snažil se zasadit husitské hnutí do širšího evropského kontextu a to tak, že se věnoval stykům české církve s Římem od nejstarší doby až po Husa. Zikmundem jako takovým se nezabývá takřka vůbec, lehce se ho dotýká jen např. v těchto pracích: *Duchovní odkaz husitství*,⁹⁷ *Čechy do válek husitských*,⁹⁸ či *Čechy v době husitské (1419-1526)*.⁹⁹

Jak v knize *Duchovní odkaz husitství*, tak pak v knize *Čechy do válek husitských* se k Zikmundovu glejtu staví naprosto stejně: „... *slibuje zajistit mu (Husovi) nejen bezpečnou cestu do Kostnice a veřejné slyšení před koncilem, nýbrž také svobodný a bezpečný návrat do vlasti, kdyby se nechtěl podrobit soudu koncilu.*“¹⁰⁰

Na Husovo uvěznění a následné onemocnění reagoval podle Krofta Zikmund takto: „*Marně se král Zikmund namáhal vymoci propuštění Husa, jemuž byl svým glejtem zaručil osobní bezpečnost. Nechtěje připustit jakékoli omezení svého práva soudit kacíře, odpíral koncil rozhodně uznati pro sebe závaznost glejtu Zikmundova a král Zikmund, dav se zastrašit hrozbami, že by se koncil rozešel ... povolil a přiznal koncilu plnou svobodu v souzení kacířů.*“¹⁰¹

V knize *Mistr Jan Hus – jeho život a význam* pak přiznává

96 Kutnar, František - Marek, Jaroslav: *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví*. 2. přepracované vydání. Praha 1997, s. 518.

97 Krofta, Kamil: *Duchovní odkaz husitství*. Praha 1946, 295s.

98 Krofta, Kamil: *Čechy do válek husitských*. Praha 1930, 144s.

99 Krofta, Kamil: *Čechy v době husitské (1419-1526)*. Praha 1938, 166s.

100 Krofta, Kamil: *Duchovní odkaz husitství*. Praha 1946, s. 51.

Krofta, Kamil: *Čechy do válek husitských*. Praha 1930, s. 135.

101 Krofta, Kamil: *Duchovní odkaz husitství*. Praha 1946, s. 52.

Zikmundovi podíl na tom, že se Husovi dostalo veřejného slyšení.¹⁰² Jen o pár řádků níže ale Zikmunda viní z nedodržení slibu, který dal Husovi před odjezdem do Kostnice, když nepouští Husa na svobodu po útěku papeže Jana XXIII. z Kostnice.¹⁰³ 8. června pak prý Zikmund kardinálům a prelátům řekl: „*Vykládal, že kterýkoli z článků ... stačí zajisté k jeho odsouzení, pročež neodvolá-li, aby jej upálili aneb jinak s ním naložili podle svých práv, kdyby však odvolal, aby ho nepouštěli do Čech a kázání mu docela zapověděli, a také s Jeronýmem aby učinili brzký konec.*“¹⁰⁴

Vzhledem k rozsáhlosti děl a k malému množství stran, které tomu byly věnovány, neměl Krofta příliš příležitostí se k Zikmundovi vyjadřovat podrobněji.

4.11. Rudolf Urbánek (1877 – 1962)

Rudolf Urbánek byl českým historikem, prvním profesorem českých dějin na nově zřízené univerzitě v Brně. Během své kariéry se zaměřil především na osobnost Jiřího z Poděbrad, a třebaže psal především o událostech po smrti Zikmunda, v několika menších pracích a studiích se věnoval i době husitské.

Například v díle *Žižka v památkách a úctě lidu českého*¹⁰⁵ popisuje bitvu na Vítkově jako sice ne zcela rozhodné a veliké vítězství vojenské, ale morální – neboť v Praze dochází ke zvýšení sebedůvěry a nadšení, kdežto v křižáckém vojsku k naprosto opačné situaci.¹⁰⁶

Ve svém pozdějším výboru historických úvah a studií *Z husitského věku*¹⁰⁷ se k Zikmundově porážce vyjadřuje více: „... *se vracel Zikmund s hněvem i hořem v srdci nad porážkou, která v čase jen o málo delším než hodina tak krutě pokořujícím způsobem zmařila jeho naděje a která, třebaž nebyla sama rozhodnutím vlastním o obležení Prahy, přece byla*

102 Krofta, Kamil: *Mistr Jan Hus. Jeho život a význam*. Praha 1920, 56s.

103 tamtéž, s. 56.

104 tamtéž, s. 59.

105 Urbánek, Rudolf: *Žižka v památkách u úctě lidu českého*. Brno 1924, 140s.

106 tamtéž, s. 11.

107 Urbánek, Rudolf: *Z husitského věku. Výbor historických úvah a studií*. Praha 1957, 292s.

*jaho kořenem. Nechtěl-li se pak Zikmund odhodlati k násilnému dobývání Prahy, od něhož byl Vítkov odstrašujícím mementem, nemohla celá tato křížová výprava, když se porážkou na Vítkově nezdařil pokus, Prahu sevřítí docela ..., a když pod dojmem tohoto úspěchu husitského i za mocnějšího hned vzápětí vybudování vítkovských opevnění nebylo radno pokus ten opakovati, skončiti se jinak nežli brzkým rozchodem kruciáty po nových marných jednáních mírných a za rostoucí nedůvěry a nenávisti jedněch proti druhým mezi jejími účastníky.*¹⁰⁸

Hodnotit Urbánkův postoj k Zikmundovi je těžké, neboť tento panovník se nacházel na periferii Urbánkova zájmu. Ani v jedné z knih se přímo k Zikmundovi nevyjadřuje.

4.12. Jan Slavík (1885 – 1978)

Jan Slavík byl českým historikem a archivářem, žákem Josefa Pekaře, který se zabýval především moderními dějinami. Ze starších dějin ho zaujalo především husitství, kde hájil stanovisko Palackého. Na historii se díval ze sociologického hlediska. Husitství je dle něj revolucí především sociální, která je sice zdůvodněna nábožensky, ale její základ je hospodářský. Slavík se nechával inspirovat ve svých tezích Marxem a Engelsem i pozdějšími poznatky sovětské marxistické historiografie.¹⁰⁹

Už v úvodu své knihy *Husitská revoluce*¹¹⁰ se rozchází s dosavadním hodnocením husitství. Vědecká práce jen na základě pramenů je dle něj velmi jednostranná, k tomu, aby historik správně interpretoval husitství, je dle Slavíka zapotřebí znalost psychologie revoluce.¹¹¹ Ačkoliv je tato kniha zaměřená na husitství, o Zikmundovi zde padne sotva pár slov a to jen dovysvětlujících nějakou situaci. Zikmunda Jan Slavík nijak nehodnotí. Což ale koresponduje se Slavíkovým

---

108 tamtéž, s. 133.

109 Kutnar, František - Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. 2. přepracované vydání. Praha 1997, s. 739-744.

110 Slavík, Jan: Husitská revoluce. Praha 1934, 131s.

111 tamtéž, s. 5.

zaměřením se na lid a na to, že tato revoluce šla zdola – tudíž v ní panovník nehrál zásadní roli.

4.13. František Michálek Bartoš (1889 – 1972)

František Michálek Bartoš je historikem zabývajícím se ve své obrovské publikační činnosti především husitskou dobou s důrazem na počátek husitství, osobnost a dílo Jana Husa, jeho předchůdců i následovníků. Mnoho časopiseckých statí z dějin husitství se stalo základem k Bartošově trojdílné syntézi o husitské revoluci: Čechy v době Husově, 1378-1415,¹¹² Husitská revoluce. Doba Žižkova, 1415-1426¹¹³ a Husitská revoluce II. Vláda Bratrstva a její pád, 1426-1437.¹¹⁴

V díle Čechy v době Husově, 1378-1415 rozhodně nepohlíží na Zikmunda jako na osobnost zasluhující obdiv. Zikmundovo pozvání Husa na koncil označuje za očividnou past, na které se domluvil s Husovými úhlavními nepřáteli.¹¹⁵ Zikmund pak vydal Husovi glejt: „*t. j. Ochranu na cestě do Kostnice a také nazpět, kdyby snad byl odsouzen...*“¹¹⁶ Hus si ale dle Bartoše byl jistý, že ho v Kostnici čeká smrt: „*Byl dalek toho, dělati si přeludy o vážnosti královských slibů. ... Věděl jasně, že jde na jistou smrt.*“¹¹⁷

V okamžiku útěku papeže Jana XXIII. pak Bartoš dává za vinu Zikmundovi, že nepropustil Husa na svobodu: „*Nic zajisté již nepřekáželo tomu, aby Zikmund užil vhodné chvíle a zjednal průchod ochrannému svému listu a napraví, co učinil po svém příchodu na koncil před čtvrtkem, když koncilu v Husově věci zcela povolil. Vskutku nebylo nyní pro Zikmunda nic snazšího než tak učinit.*“¹¹⁸

Co se pak týče samotného průběhu slyšení, tvrdí nejdříve Bartoš,

112 Bartoš, František M.: Čechy v době Husově. 1378-1415. Praha 1947, 515s.

113 Bartoš, František M.: Husitská revoluce. Doba Žižkova 1415-1426. Praha 1965, 240s.

114 Bartoš, František M.: Husitská revoluce II. Vláda bratrstev a její pád 1426-1437, Praha 1966, 264s.

115 Bartoš, František M.: Čechy v době Husově. 1378-1415. Praha 1947, s. 378.

116 tamtéž, s. 380.

117 tamtéž, s. 384.

118 tamtéž, s. 408.

že Zikmund „sám nehnul prstem, aby snad na koncil nalehl“¹¹⁹ Během veřejného slyšení pak Zikmund řekl: „on sám je rozhodnut zapálit kacíř hranici“ a „tím král Husa vlastně již odsoudil“.¹²⁰

Po skončení slyšení a odvedení Husa pak Zikmund „... povolil zcela upřímně nevoli, jakou v něm vzbudil český mistr, a sám vyzval preláty, aby jen bez ohledu súčtovali s Husem, když byl tak dokonale usvědčen jako kacíř, opakuj vše, co tu řekli nejhorší Husovi nepřátelé. Ať ho jen upálí, odepre-li odvolání, odvolá-li pak, ať mu nevěří a nepropustí ho domů, nýbrž zakročí i proti všem stoupencům co nejvážněji.“¹²¹

V díle Husitská revoluce. Doba Žižkova, 1415-1426 píše, jak hodně toužil Zikmund po českém království: „... si zabezpečit třetí korunu s bohatým dědictvím po bratrovi, s jeho pověstnými poklady, na které se těšil neméně než jeho šašek a na něž již dělal také statné dluhy. ... Konečně začne zase husa, třeba již upálená, nést zlatá vejce, jež tolik záviděl bratrovi, jemu. ... Zachtělo se mu proto využít vítané chvíle, aby se ujistil poměry v Čechách zájezdem do země a schůzkou s bratrem a mohl se osobně přesvědčit, jak dlouho asi bude musit ještě čekat na bratrovu smrt. Ano, doufal se snad i pokusit o odstranění těch, jimž nemohl důvěřovat, z rozhodujících úřadů a o jejich nahrazení vlastními stvůrami, což by mu umožnilo zmocnit se království bez velkých nákladů.“¹²²

Znovunastolení církevní jednoty, kterou přinesl Kostnický koncil, připisovali dle Bartoše současníci Zikmundovi: „Koncil a jeho velký úspěch ... zjednal Zikmundovi mnoho slávy. Světu připadalo, že to vše je dílem římského krále. ... Ale hlavní zásluhu o ni má kardinálské kolegium... To současníkům uniklo a z toho těžil Zikmund a jeho oslavovatelé, většinou Němci, kteří se v něm obdivovali křisiteli německé slávy ve světě.“¹²³

K bitvě na Vítkově pak Bartoš píše následující: „Vítkovská porážka dovršila ve vedoucích kruzích obléhajícího vojska zvrát, o který se dlouho

---

119 tamtéž, s. 414.

120 tamtéž, s. 431.

121 tamtéž, s. 434.

122 Bartoš, František M.: Husitská revoluce. Doba Žižkova 1415-1426. Praha 1965, s. 39.

123 tamtéž, s. 50.

*bojovalo nerozhodně, a výsledkem toho boje bylo rozhodnutí propustit vojsko křížáků a pokusit se zachránit aspoň králi Zikmundovi korunu cestou, kterou mu již dlouho nabízela českomoravská šlechta.*¹²⁴
*„Porážka křížácké výpravy před branami Prahy bylo jistě veliké vítězství revoluce...“*¹²⁵

V knize Husitská revoluce II. Vláda bratrstev a její pád 1426-1437 pak Bartoš charakterizuje Zikmunda takto: *„Soud husitské většiny národa shmul již 1421 Žižka neúprosnými slovy: „kacířský král, zrádce Pána Boha i jeho čtení svatého, násilník panen i paní, mordéř, vrah, žhář a zhoubce jazyka (národa) českého.“ A podobně vyznívá i soud dějin.*¹²⁶

Bartoš je uznávaným specialistou na středověkou traktátovou literaturu náboženskou, oplýval také kombinačními schopnostmi, které ho vedly k dohadům a domněnkám o autorství a vzniku rukopisů.¹²⁷ Pokud by ale byl souzen pouze na základě toho, jakým způsobem předával poznatky o Zikmundovi, v očích současných historiků by beze sporu neobstál. Pro Bartoše byl Zikmund ztělesněním zla a jeho činy se snažil zesměšnit poukazem na jeho osobní morálku. Jeho práce jsou zaměřeny především na politické dějiny, kdy staví do popředí individualistický pohled, zaměřuje se tedy především na vůdčí osobnosti. Jeho dílo má nádech černo-bílého vidění světa.

4.14. Kurt Konrád (1908 – 1941)

Kurt Konrád byl českým historikem a publicistou, silně ovlivněn marxismem a komunismem.

To značně poznamenalo i (posmrtně vydané) dílo Dějiny husitské revoluce,¹²⁸ které mělo povzbudit masy lidí k boji proti fašismu. Jedná se o

---

124 tamtéž, s. 100.

125 tamtéž, s. 103.

126 Bartoš, František M.: Husitská revoluce II. Vláda bratrstev a její pád 1426-1437, Praha 1966, s. 215.

127 Kutnar, František - Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. 2. přepracované vydání. Praha 1997, s. 709-716.

128 Konrad, Kurt: Dějiny husitské revoluce. Praha 1964, 332s.

sociálně ekonomickou studii, která si nedává za cíl popsat přesně všechny události, proto také se Konrád takřka nezmiňuje o Zikmundovi. Ale i ze dvou poznámek, které o Zikmundovi napsal, jde poznat jeho mínění o něm: „ ... bylo pro Zikmunda tak důležité zdolat českou vzpouru a upálit Husa...“¹²⁹ a „V kompaktech zvítězil Zikmund, zvítězila česká i zahraniční reakce – je skutečně možné aby český lid tohle pokládal za vítězství svoje?“¹³⁰

4.15. František Kavka (1920 – 2005)

František Kavka byl českým historikem zabírajícím se českými dějinami od 13. do 17. století. Napsal práce např. o Karlu IV. nebo o Zikmundu Lucemburském – Poslední Lucemburk na českém trůně.¹³¹

Než se ale budu zabývat druhou jmenovanou knihou a jednou z mála u nás, která je věnována Zikmundovi, podívám se na práci, která je věnována dějinám Československa.¹³² Ta je velmi ovlivněna érou, ve které byla napsána. Silně vyzvedává husitské hnutí jako nejdůležitější část našich dějin. V úvodu Kavka píše, že dosud bylo napsáno mnoho knih o husitství, všimaly si ale výhradně snad o její likvidaci. „Zcela nepovšimnut zůstával však boj utlačovaných mas.“¹³³ Za cíl si v této knize dává: „... ukázat význam husitské tradice v třídním boji našeho lidu a zejména její funkci v zápasu dělnické třídy, dovedeném Komunistickou stranou Československa k vítězství.“¹³⁴

K procesu s Husem píše, že: „se neodvažoval položit při Husově procesu v Kostnici v jeho prospěch celou svou autoritu.“¹³⁵ Zikmundovu vládu pak hodnotí takto: „... se vyznačovala věrolomností, charakterisující

---

129 tamtéž, s. 192.

130 tamtéž, s. 277.

131 Kavka, František: Poslední Lucemburk na českém trůně. Králem uprostřed revoluce. Praha 1998, 296s.

132 Kavka, František: Přehled dějin Československa v epoše feudalismu II. Praha 1955. 280s.

133 tamtéž, s. 13.

134 tamtéž, s. 14.

135 tamtéž, s. 97.

*již dřívější Zikmundovu činnost.*¹³⁶

V již dříve zmiňované knize Poslední Lucemburk na českém trůně se Kavka zabývá Zikmundovou vládou v Českém království a jeho cestou k ní. V úvodu knihy připisuje Zikmundovi mnohé úspěchy – ať už jeho vyvedení církve z rozkolu či jeho neustálé jítí za cílem ubránit křesťanstvo před Turky.¹³⁷ Kavka dále přiznává, že v českém dějepisectví je pohlíženo na Zikmunda velmi negativně – jako na nevídanou překážku v cestě husitské revoluce, on ale – společně s historiky nové generace – zastává názor, že Zikmund jako král „nemohl jinak než se postavit proti hnutí, které bylo vzpourou proti němu a proti církvi, k jejíž ochraně byl přísežně zavázán, neměl-li být vyloučen ze společenství evropských panovníků.“¹³⁸ Kavka začíná svou knihu až rokem 1419, nezabývá se tedy procesem v Kostnici.

Při bitvě na Vítkově dle Kavky padlo 500 mužů a Zikmunda to dohnalo v hněvu až k pláči. Celkově prohra a především vysoké počty padlých prý vyvolaly v táboře zděšení a možná i došlo k několika potyčkám. Zikmund odmítl zaútočit na Prahu palbou (město přinášelo velké důchody a navíc by mu takováto kapitulace nepřinesla žádoucí efekt).¹³⁹

Kavka podává podrobný popis Zikmundovy cesty za českou korunu. Jako historik moderní doby se snaží o objektivní a věcné popisování situací a snaží se vyhnout osobním pocitům či převáděním událostí ve vypravování. Zikmund, jak ho ve své knize popisuje, je diplomat, který zvládá zkoordinovat vládu ve více zemích a ví, kdy je potřeba bojovat a kdy vyjednávat.

František Kavka publikoval také mnoho článků, jedním z nich je například O císaři Zikmundovi také poněkud jinak,¹⁴⁰ kde se zamýšlí nad

---

136 tamtéž, s. 156.

137 Kavka, František: Poslední Lucemburk na českém trůně. Králem uprostřed revoluce. Praha 1998, s. 5.

138 tamtéž, s. 6.

139 tamtéž, s. 68-69.

140 Kavka, František: O Císaři Zikmundovi také poněkud jinak. In: Dějiny a současnost, r. 13, č. 6, 1991, s. 11-14.

tím, proč jsme doteď nebyli schopni posuzovat Zikmunda objektivně a dochází k názoru, že až teprve v posledních letech začínáme být schopni překonat nacionalistické předsudky a teprve když nejen my, ale i němečtí, rakouští a maďarští historikové tohoto docílíme, tak až pak získáme potřebný nadhled na Zikmundovu vládu v celku. Ve svém článku dále píše, že nenajdeme českého krále (snad kromě Ferdinanda II. a Františka I.), který by byl stíhán tak příkrými odsudky. Zikmund se dopustil hned několika významných prohřešků – zcizení korunovačních klenotů, zastavení Braniborska, popravy měšťanů... Obecně se mu vytýká také věrolomnost a nepoctivá hra při jednáních. Zde ale Kavka upozorňuje, že takto to chápeme my, ale že tehdejší morálka takové praktiky připouštěla. Kavka také popisuje situaci kolem Husa, kdy poznamenává, že dřívější důkazy v podobě nedodržení Husovi vystaveného glejtu již dnes neobstojí. Dále pak dodává, že pokud by se Zikmund Husa zastal, sám by riskoval uvržení do klatby, rozchod koncilu a tím zmaření svého cíle v podobě ukončení rozkolu v církvi. V otázce vedení bojů proti husitům apeluje Kavka na smysl pro realitu, kdy zdravý rozum musí uznat, že Zikmund neměl jiné volby.

Na práci Františka Kavky je patrný velký rozdíl v první uvedené práci a ve dvou dalších. I na tomto příkladu je vidět, jakým způsobem musel historik upravit svou práci, aby bylo možné ji vydat v padesátých letech minulého století.

4.16. Jiří Kejř (1921 –)

Jiří Kejř je historikem zabývajícím se především právními dějinami středověku. Ve svých pracích se obširně zabýval mimo jiné osobností Jana Husa či Jana z Jesenice.

Ve své knize *Husité*¹⁴¹ z roku 1984 se ale zabývá celkovým průběhem husitství. Kejř zde nepopírá ani Zikmundův nárok na český trůn

---

141 Kejř, Jiří: *Husité*. Praha 1984, 268s.

ani činy, které ho vedly k získání koruny,¹⁴² z jeho popisování situace je ale vidět, že o Zikmundovi neměl příliš vysoké mínění. O Zikmundovi se vyjadřuje jako o bezohledném a prohnaném, a jeho působení v Husově případě hodnotí jako: „*Zikmundova proradnost při Husově odsouzení*“.¹⁴³

4.17. Zdeněk Fiala (1922 - 1975)

Zdeněk Fiala byl československým historikem zabývajícím se především středověkými dějinami a dějinami dějepisectví. Zasažoval také do mnoha sporů týkajících se české historie, např. spory o rukopisy či spor o pravosti Kristiánovy legendy.

Dílo, které se (byť jen velmi okrajově) zabývá i Zikmundem Lucemburským, je Předhusitské Čechy.¹⁴⁴ Ačkoliv si Fiala nedělá iluze o schopnostech krále Václava (nazývá jej „*nerozhodným a pasivním*“),¹⁴⁵ přece jen jej vidí v lepší světlo než Zikmunda, kterého hodnotí jako „*proradného*“¹⁴⁶ a „*odporné zrady schopného*“.¹⁴⁷

Fiala ale zastává dříve často popíraný názor, že Zikmundův glejt pro Husa byl opravdu míněn jen na cestu tam, popř. zpátky, ale jeho text se v žádném případě nevztahoval na samotný pobyt v Kostnici, ani na instituce a instance církevního práva. Na druhou stranu ale zde zdůrazňuje, že Zikmund mohl navrátit Husovi svobodu, kdyby byl chtěl, což ale nechtěl.¹⁴⁸ Měl propustit Husa ve chvíli, kdy z Koncilu uprchl (21. března 1415) papež Jan XXIII. Jak píše Fiala: „*Koncil byl naprosto zmaten a jediným pánem byl nyní Zikmund se svými vojáky. Teď přišla chvíle, kdy mohl uskutečnit svůj slib daný v glejtu. Ale nechtěl... Když Jan XXIII. uprchl z Kostnice, odešli za ním i Husovi žaláři a klíče od vězení odevzdali Zikmundovi. To byla chvíle, kdy mohl uplatnit svůj glejt, třeba*

---

142 tamtéž, s. 105.

143 tamtéž, s. 105.

144 Fiala, Zdeněk: Předhusitské Čechy. 1410-1419. Praha 1968, 401s.

145 tamtéž, s. 292.

146 tamtéž, s. 306.

147 tamtéž, s. 307.

148 tamtéž, s. 361.

*proti vůli papeže (který uprchl) i koncilu... Zikmund však odpověděl tím, že dal pozdě večer 24. března převést Husa z jeho dosavadního vězení v Kostnici na hrad Gottlieben... Slovo dané kacíři nebylo třeba dodržet, ani glejt.*¹⁴⁹

Dále se Fiala o Zikmundovi zmiňuje v souvislosti se sněmem konaným 6. července 1415, kdy líčí: *„Biskup... vyzval přítomného Zikmunda, aby stíhal a hubil kacířství, a zejména aby zničil tohoto zatvrzelého kacíře (k tomu však nebylo třeba Zikmunda mnoho vyzývat).*¹⁵⁰

Jsou to právě takové poznámky a zbytečná přídavná jména před Zikmundovým jménem, kterými dává Fiala najevo svůj postoj k Zikmundovi. Historik by ale měl popsat situaci ze všech stran, případně na závěr přidat své hodnocení události. Tím, že čtenáři nenápadně podsouvá své vlastní hodnocení postavy v průběhu čtení, dojde jen k tomu, že než si čtenář stihne udělat své vlastní mínění, je již ovlivněn – v tomto případě negativně a nebude tak již schopen si udělat objektivní názor.

4.18. Josef Macek (1922 – 1991)

Josef Macek byl českým historikem, zabývajícím se především husitským hnutím, italskou renesancí a Jagellonským obdobím v českých zemích. Byl komunista, což jeho práci velmi ovlivnilo. Husitství pro něj bylo vyvrcholením vlasteneckých snah.¹⁵¹ Svůj názor na Zikmunda prezentuje například v knize Přehled Československých dějin I.¹⁵² Zde píše: *„Zikmund, tento politováníhodný parazit, darmožrout, loudil, hýřil, opilec, šašek, zbabělec, kejklíř stal se pro husity přímo zosobněním nejhorších nepřátel české země.*¹⁵³

K bitvě na Vítkově pak píše: *„Vítkovské vítězství prokázalo převahu*

---

149 tamtéž, s. 362.

150 tamtéž, s. 368.

151 Macek, Josef: Národnostní otázka v husitství. In: Mezinárodní ohlas husitství. Praha 1958. s. 5.

152 Macek, Josef (ed.): Přehled Československých dějin I. Do roku 1848. Praha 1958, 956s.

153 tamtéž, s. 197.

*lidových husitských vojsk nad armádou křížáckých žoldnéřů, česká země byla osvobozena od cizáků.*¹⁵⁴

V knize Husitské revoluční hnutí¹⁵⁵ pak znovu cituje Marxe a jeho hodnocení Zikmunda. Navíc pak přidává: „... byl proslulý svým nemravným, zvrhlým životem. ... tento dědic českého trůnu, proslulý skvělým až marnotratným vystupováním i bezuzdností mravů, zná mnoho způsobů, jak vypáčit z církevních pokladnic množství peněz pro sebe i pro své okolí.”¹⁵⁶

4.19. Jaroslav Purš (1922 – 1997)

Jaroslav Purš byl českým historikem, který se společně se slovenským historikem Miroslavem Kropilákem pustil do velkého díla, které neslo název: Přehled dějin Československa.¹⁵⁷ Ačkoliv se jedná o obsáhlé dílo, husitství se zde věnuje jen pár desítek stránek. Co se týče hodnocení Zikmunda – nedostává se mu žádného. Proces s Husem v Kostnici je shrnut do několika málo vět. O dalších událostech, ve kterých se objevuje Zikmund, se hovoří stručně – pouze se vylíčí hlavní body událostí.

4.20. Robert Kalivoda (1923 – 1989)

Robert Kalivoda byl českým filosofem, který publikoval historicko-filosofická díla, mimo jiné i z období husitství. Tato díla byla silně inspirována marxismem.

Ve svém díle Husitská ideologie¹⁵⁸ se inspiruje především dílem Kurta Konráda, od kterého i přebírá části textu. Stejně jako u Konráda, ani zde se nejedná o politický popis dějin, ale na husitství Kalivoda nazírá ze

---

154 tamtéž, s. 199.

155 Macek, Josef: Husitské revoluční hnutí. Rovnost, Praha 1952, 208s.

156 tamtéž, s. 60.

157 Purš, Jaroslav - Kropilák, Miroslav: Přehled dějin Československa. I. díl - do r. 1526. Praha 1980, 648s.

158 Kalivoda, Robert: Husitská ideologie. Praha 1961, 564s.

svého pohledu filosofa. K bitvě u Vítkova se zde vyjadřuje takto: „*Vítězství nad intervenčními vojsky Zikmundovými na Vítkově bylo bezesporu triumfem selsko-plebejského Tábora, který zmobilisoval lid a postavil se do čela husitských Čech.*“¹⁵⁹ I z tohoto krátkého úryvku je možné vidět, jak hodně byla tato práce ovlivněna marxismem a jak málo se dívala na skutečné události.

4.21. František Šmahel (1934 -)

František Šmahel je český historik, který se zabývá především dějinami pozdního středověku. Mezi jeho nejznámější dílo patří čtyřdílná kniha *Husitská revoluce*.¹⁶⁰

Než se ale budu přímo zabývat tímto dílem, ráda bych se podívala ještě na některé jeho dřívější publikace. Jako první pak na knihu *Jan Žižka z Trocnova*.¹⁶¹ V této knize se pochopitelně věnuje především osobnosti Jana Žižky. Osudy Zikmunda a Žižky se střetly v bitvě na Vítkově, kterou se zde Šmahel zabývá. Zdůrazňuje zde, že Zikmundova porážka byla ne tolik vojenská, jako spíše politická. Vyjadřuje i názor, že Zikmund vůbec nehodlal Prahu dobývat, ať již z důvodů vojenských či politických.¹⁶²

V prvním díle *Husitské revoluce – Doba vymknutá z kloubů*, se Šmahel zaobírá nejdříve husitstvím očima historiků, v dalších částech pak evropskými dějinami, které měly vliv na husitství (selská válka v Anglii, osobnost Jana Viklefa...) a církevními dějinami (schizma...) a v poslední části knihy pak sociální a národnostní otázkou obecného lidu. Právě ona

---

159 tamtéž, s. 361.

160 Šmahel, František: *Husitská revoluce 1. díl. Doba vymknutá z kloubů*. Vydání 2, Praha 1995, 504s.

Šmahel, František: *Husitská revoluce 2. díl. Kořeny české reformace*. Vydání 2, Praha 1996, 368s.

Šmahel, František: *Husitská revoluce 3. díl. Kronika válečných let*. Vydání 2, Praha 1996, 432s.

Šmahel, František: *Husitská revoluce 4. díl. Epilog bouřlivého věku*. Vydání 2, Praha 1996, 552s.

První vydání vyšla v roce 1993.

161 Šmahel, František: *Jan Žižka z Trocnova*. Praha 1969, 264s.

162 tamtéž, s.90.

část o evropských dějinách dává Zikmundovu jednání větší rozhled, kdy Šmahel upozorňuje na to, že během husitských válek musel mít na paměti situaci na jižním pomezí svých uherských držav (turecké nebezpečí), což mu bránilo plně se věnovat řešení české otázky.¹⁶³

K právoplatnosti Zikmundových prvních dvou křížových výprav pak píše toto: „Ač převážně šlo o záležitosti víry a koncilu, české události stále více přesahovaly do sféry říšské politiky, v níž hlavní slovo připadlo Zikmundovi jako protektoru koncilu. Když po smrti bratra Václava Zikmund jako legitimní dědic trůnu vedl do Čech první dvě křížové výpravy, mohl tak v souladu se záměry papeže učinit z titulu římského krále.“¹⁶⁴

Druhý díl Husitské revoluce nese název Kořeny české reformace a je složený ze dvou částí – v první se autor zabývá odrazem krizových projevů české společnosti v reformní ideologii, ve druhé pak přechodem od reformy k revoltě. Šmahel se zde zmiňuje například o tom, že Zikmund se stal obětí husitské agitace a propagandy antikristova mýtu lidovým vrstvám, kdy byl označován (spolu s papežem a církví) za nositele zla a za „šelmu“.¹⁶⁵ Že ale podle něj není Zikmund úplně bez viny, dokládá pak konstatováním, že Zikmund je spoluzodpovědný za Husovu a Jeronýmovu smrt v Kostnici.¹⁶⁶

Důvodů, proč Zikmund pozval Jana Husa do Kostnice, je dle Šmahela hned několik. K Husovi neměl nějak vyhraněný vztah, takže mu nechtěl chystat zkoušku ohněm, byl pro něj jen jednou z mnoha postav, která měla v Kostnici působit. V Husově při dostal koncil příležitost osvědčit svou autoritu nad jedním z papežů, a to v rámci programové náplně reformního rázu. Zikmund také potřeboval jakýsi náhradní program, kterým by koncil v začátku koncilu zaměstnal a „připravil“ na řešení důležitější otázky. Ať už by Husovo slyšení dopadlo jakkoliv,

---

163 Šmahel, František: Husitská revoluce 1. díl. Doba vymknutá z kloubů. Vydání 2, Praha 1995, s.74.

164 tamtéž, s. 88.

165 Šmahel, František: Husitská revoluce 2. díl. Kořeny české reformace. Vydání 2, Praha 1996, s. 12.

166 tamtéž, s. 97.

Zikmundovým cílem bylo zvýšit svou politickou prestiž.¹⁶⁷

K příjezdu a k zatčení Husa a Zikmundova podílu na tomto se Šmahel staví takto: „*Král Zikmund...projevil v Husově záležitosti dobrou vůli a hned při svém jednání s kardinály naléhal na jeho propuštění, část z nich pohrozila odchodem z města, pokud by koncil nemohl nezávisle rozhodovat ani ve věcech víry. Zikmund...ustoupil a 4. ledna 1415 nechal Husa napospas jeho věznitelům. Trval však na požadavku veřejného slyšení a navíc prosadil, aby Hus dostal vzdušnou celu v blízkosti klášterní jídelny.*“¹⁶⁸

Když papež Jan XXIII. z koncilu utekl a Husovi italští strážci jej následovali, měl osud Husa ve svých rukou Zikmund: „*Jediný jeho pokyn by stačil, aby Hus svobodně vyšel z vězení. Neučinil tak, neboť takřka přes noc se Husova pře stala prvořadým nástrojem jeho záměru stůj co stůj udržet v chodu narušený běh koncilu. ... Zikmund chtěl mít Husa pod zámkem, aby ve vhodném čase mohl jeho záležitost vrhnout na pořad dne a zaměstnat zbylou část kardinálů, doktorů i právníků.*“¹⁶⁹

Při třetím slyšení 8. června, kdy koncil dal Husovi na vybranou – buď se podrobí autoritě koncilu, nebo půjde na další slyšení, které by mu ale ještě více přitížilo. Hus si vybral druhou variantu. Šmahel pak popisuje, jak na to reagoval Zikmund: „*Zikmund, jenž mu již minule dosvědčil, že se dostavil do Kostnice svobodně na základě jeho glejtu, naposled mu podal pomocnou ruku. Kdyby bylo na něm, řekl Husovi, odpřísáhl by všechny bludy, aniž by je zastával.*“¹⁷⁰

Zikmundův odjezd do Überlingenu, kde jednal s burgundským poselstvem, vzbuzoval mezi Husovými odpůrci zdání, že král si vynucuje odklad rozsudku ze strachu před českomoravskou šlechtou. Šmahel to komentuje takto: „*Později Zikmund využil této smyšlenky, aby si před českými pány Husovy víry umyl ruce. Ve skutečnosti hrál na obě strany a*

---

167 tamtéž, s. 271.

168 tamtéž, s. 274.

169 tamtéž, s. 277.

170 tamtéž, s. 279.

do Kostnice se vrátil v pravý čas, aby byl osobně přítomen Husovu závěrečnému slyšení. Bez mrknutí oka obětoval pražského mistra koncilu, na jehož přízni mu v dané chvíli nejvíce záleželo.¹⁷¹

Třetí díl Husitské revoluce – Kronika válečných let popisuje především jednotlivé křížové výpravy a je zakončen jihlavskými kompaktáty. Hned v prvních stránkách knihy Šmahel uvádí, že si Zikmund myslel, že otázku českého kacířství vyřeší rychle a snadno, což ovšem byla hodně iluzorní představa.¹⁷²

K Zikmundově porážce v bitvě na Vítkově se Šmahel zde příliš nevyjadřuje, pouze píše, že: „*Nečekaná porážka na Vítkově jeho (Zikmundovu) bojechtivost zchladila, takže znovu začal více brát do úvahy vnitropolitické aspekty konfliktu.*“¹⁷³

Čtvrtý díl s názvem Epilog bouřlivého věku se zabývá – jak již sám název naznačuje – dobou po skončení vrcholné části revolučního husitského cyklu: důsledky, ohlasy a výhledy do budoucna. V tomto díle se o Zikmundovi zmiňuje jen pouze na dovysvětlení některých jiných událostí a samotnou osobností panovníka se nezabývá.

František Šmahel je nazýván největším současným odborníkem na problematiku husitství. Jeho pohled na Zikmundovu osobnost je střízlivý, objektivní do maximální míry, kterou můžeme u českého historika hledat a nevytržený z kontextu. Šmahelův Zikmund je diplomat s ne až tak kvalitními vojevůdcovskými schopnostmi. Není to žádný světec, ale člověk, který jde za svým cílem a těm nejdůležitějším cílům je schopen i leccos obětovat.

4.22. Petr Čornej (1951 -)

Petr Čornej je českým historikem působícím na Univerzitě Karlově v Praze. Věnuje se především problematice pozdního středověku, zvláště

---

171 tamtéž, s. 281.

172 Šmahel, František: Husitská revoluce 3. díl. Kronika válečných let. Vydání 2, Praha 1996, s. 11.

173 tamtéž, s. 47.

husitství a dějinám české historiografie.

V knize Dějiny evropské civilizace I.¹⁷⁴ měl Petr Čornej na starosti mimo jiné i kapitolu zabývající se Zikmundem. Vzhledem k tomu, že se jedná o knihu popisující evropské dějiny, jsou zde popsány všechny problémy, se kterými se Zikmund potkal během své vlády. Čornej konstatuje na základě bitvy s Turky u Nikopole (1396), že Zikmund není velkým válečníkem,¹⁷⁵ jinak ho ale hodnotí jako bystrého vladaře a opravdového dědice diplomatických schopností Karla IV.¹⁷⁶ K procesu s Husem pak píše toto: *„Král Zikmund, jenž zaručil Husovi bezpečnou cestu do Kostnice a zpět, preferoval zdar koncilu před životem českého myslitele, nehledě na to, že do církevního procesu nesměl panovník zasahovat.“*¹⁷⁷ Celkem ale Zikmundovo působení na koncilu hodnotí takto: *„Ukončení kostnického koncilu ... bylo politickým triumfem jeho iniciátora a světského ochránce Zikmunda Lucemburského. Nebylo pochyb, že v čele Svaté říše římské stojí velký a schopný politik. ... Zikmundovo postavení však nebylo jednoduché. Jako panovník Svaté říše římské a světská hlava křesťanstva měl povinnost hájit církve a bojovat proti kacířům...“*¹⁷⁸

Čornej ještě zmiňuje to, že Zikmund byl oblíben u obyvatelstva říšských měst a že s odstupem času mnozí moderní historikové považují Zikmunda za ideového otce podunajské monarchie.¹⁷⁹

V této knize jde vidět rozdíl mezi tím, když se píše kniha o čistě českých dějinách a když se píše kniha o evropských dějinách. Právě osobnost Zikmunda tímto bývá nejvíce poškozena. V této knize je sice jen stručně nastíněn Zikmundův život, ale protože se jedná o celkové hledisko, je daleko objektivnější než dílo, které by bylo napsáno sice podrobněji, ale jen z pohledu českých dějin.

---

174 Čornej, Petr (ed.): Dějiny evropské civilizaci I. Litomyšl 1995, 374s.

175 tamtéž, s. 255.

176 tamtéž, s. 256.

177 tamtéž, s. 260.

178 tamtéž, s. 262.

179 tamtéž, s. 266.

V knize Evropa králů a císařů Zikmunda řadí k nejvýznamnějším evropským panovníkům pozdního středověku.¹⁸⁰

Petr Čornej pak na konci 20. století vydává Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek V. 1402-1437.¹⁸¹ Zde znovu hodnotí Zikmunda jako „politicky obratného“¹⁸² a „diplomaticky nesmírně nadaného“.¹⁸³

I zde – byť se jedná o dílo primárně zaměřené na české dějiny, se Čornej zmiňuje o Zikmundových problémech s Turky či o jeho vměšování se do problému Polska a Řádu německých rytířů.

Když Zikmund přijíždí na Kostnický koncil, je Hus uvězněn v žaláři: *„Zikmund sice v Husově záležitosti okamžitě protestoval a naléhal na kazatelovo propuštění. Část kardinálů však králův krok pokládala za neoprávněný zásah světské moci do sféry věrouky a církevního práva, načež Zikmund raději ustoupil. Hus alespoň dostal vzdušnější celu a obdržel pero, inkoust i papír... Římský král věděl, co dělá a proč Husa ponechává v rukou koncilu, ačkoliv takový postup hrozil komplikací ve vztazích s Českým královstvím. Zdar koncilu stál v jeho politických zájmech na prvním místě a Hus byl z tohoto pohledu pouze jednou z mnoha šachových figurek v složitě se vyvíjející partii, již král hodlal přivést k úspěšnému výsledku.“*¹⁸⁴

Po útěku papeže Jana XXIII. pak situace nevypadala růžově: *„Hlavní zásluhu na pokračování reformního díla si získal Zikmund Lucemburský, který za žádnou cenu nechtěl připustit krach svého záměru. S osobním nasazením přesvědčoval zbylé účastníky koncilu ..., aby setrvali ve městě.“*¹⁸⁵ Čornej připouští, že Zikmund měl možnost propustit Husa z vězení, ale neučinil tak, neboť *„Zřejmě nechtěl zasévat ještě větší svár do řad účastníků koncilu a na dobrozdání teologů také ponechával rozhodnutí, zda je Hus opravdu kacířem, či nikoliv. Sám v tomto směru*

---

180 Čornej, Petr – Čornejová, Ivana – Hoke, Pavel a kol.: Evropa králů a císařů. Praha 1997, s. 401.

181 Čornej, Petr: Velké dějiny zemí Koruny české. Litomyšl 2000, 792s.

182 tamtéž, s. 31.

183 tamtéž, s. 152.

184 tamtéž, s. 161.

185 tamtéž, s. 163.

choval pochybnosti, avšak nikdy se necítil natolik kompetentním, aby zasahoval do čistě věroučných sporů. Teprve na základě výroku uznávaných kapacit se odvažoval v Husově případě vyvodit náležité politické kroky.¹⁸⁶ Čornej také zmiňuje, že se Zikmund zasloužil o to, aby se Husovi dostalo veřejného slyšení, což bylo ze strany koncilu velkým ústupkem.

V roce 1420 se Zikmund dostal před Prahu. Dle Čorneje zde Zikmund vsadil na kombinaci nátlakového a politického řešení. Přímý útok na Prahu byl takřka vyloučen (byla chráněna hradbami i Vltavou), neboť by zde došlo k příliš velkým ztrátám a rozhodně by to neulehčilo následující jednání. Vzhledem ke kvalitě tehdejších děl ani ostřelování nepřicházelo v úvahu. Zikmund se tedy rozhodl Prahu odtrhnout od zemědělského okolí a tímto ji přimět ke kapitulaci. K tomuto ale potřeboval dobýt Vítkov. Bitva na Vítkově trvala hodinu a Zikmund prohrál. *„Zikmund Lucemburský, který průběh zápasu sledoval z prostoru Letné, zklamaně odešel do stanu. Věděl, že jeho plán selhal. Opakovaný úder na Vítkovu horu by postrádal moment překvapení.“*¹⁸⁷ Zde se Čornej nepřipojuje k názoru tolikrát přebranému z husitských kronik, že tato bitva byla převratná. Naopak zde píše, že Praha si uvědomovala, že ztráta několika desítek bojovníků křížáky příliš neoslabila.¹⁸⁸

V roce 1436 pak Čornej mluví o Zikmundovi jako o chřadnoucím panovníkovi, který ač odchovaný názory svého otce Karla IV. o suverénním postavení panovníka, pochopil rytmus nové doby a uměl se jí přizpůsobit. Zikmund poznal, že politická situace v středoevropských státech se ve srovnání se stavem na konci 14. století razantně změnila. Rozhodl se ustoupit a tolerovat to, že stavovství má teď větší moc a tu je nutno respektovat. *„Tato nesporná prozíravost řadí Zikmunda Lucemburského mezi největší státníky pozdního středověku a činí z něho*

---

186 tamtéž, s. 163.

187 tamtéž, s. 262.

188 tamtéž, s. 262.

*důstojného dědice Karla IV.*¹⁸⁹

Čornej bezesporu patří k předním českým historikům, což svým hodnocením a přístupem k Zikmundovi jen potvrzuje. Podařilo se mu odprostit se od pocitu vlastenectví, které jsme mohli vidět v mnohých dříve zmiňovaných historících, kde byla tendence vidět v lepších barvách jednání husitů a naopak hodnotit špatně onu druhou stranu, mnohdy reprezentovanou právě Zikmundem. Čornej vidí v Zikmundovi jednoho z nejvýznamnějších panovníků pozdního středověku. Zikmunda vidí jako člověka, který nebyl jen v českém království, ale problémy řešil mnoha jiných místech. Při popisu se nevyhýbá přímému hodnocení Zikmunda, ale od 19. století je zde značný posun, neboť ona slova před jménem Zikmund jsou například: diplomaticky nadaný, velký a schopný panovník. Čornej není ale černobílý, neboť ačkoliv hodnotí Zikmunda pozitivně, přesto nezavírá oči před některými Zikmundem špatně zvládnutými událostmi.

4.23. Václav Drška (1962 –)

Václav Drška je historik specializující se zejména na rané středověké dějiny latinského Západu, především pak na problematiku franckého a otonsko-sálského období, jemuž věnoval několik odborných studií. Je autorem děl *Dějiny středověké Evropy* (2004) či *Dějiny Burgundska* (2011).

Pro moji práci je ale zajímavé dílo *Zikmund Lucemburský. Liška na trůně*.¹⁹⁰ Jedná se o první samostatné dílo zabývající se osobností Zikmunda psané českým historikem. Nevyhnul se zde hodnocení vztahu Čechů a Zikmunda. Příčiny toho, proč nebyl syn Karla IV. u českých pánů a husitů oblíben, vidí především ve třech událostech/faktech. Česká politická reprezentace neměla v Zikmunda nikdy důvěru. Ještě než s ním sama přišla do přímého styku, mohla sledovat, jak Zikmund jedná a jak je s ním jednáno v okolních zemích. Ze situace v Polsku i v Uhrách pak

---

¹⁸⁹ tamtéž, s. 632.

¹⁹⁰ Drška, Jiří: *Zikmund Lucemburský. Liška na trůně*. Praha 1996, 88s.

mohla vyvodit, že oproti Václavovi je mužem cílevědomějším, méně poddajným a úskočnějším.

Když pak v únoru 1396 vstoupil do Prahy, aby odpověděl na Václavovo volání o pomoc, začal se pomalu, ale jistě podílet i na české politické scéně. O šest let později, když Václavova vláda dosáhla nejvyššího stupně rozkladu, Zikmund začal zužitkovávat výhodu, kterou získal při Václavově záchraně v roce 1396. Dostal volnou ruku pro jednání v Říši i v Čechách. Třecích ploch se mezi uherským králem a domácí šlechtou objevilo více, ale českých pánů se patrně nejvíce dotklo, když Zikmund svévolně a v rozporu se všemi zvyklostmi přiznal Habsburkům nástupnické právo v případě své a Václavovy bezdětnosti.

Třetí významnou událostí, která podkopala důvěru Čechů v jejich budoucího krále, byl kostnický koncil, resp. Husův proces. Jak Drška uvádí, Zikmundova odpovědnost za Husovo upálení je na rozdíl od předcházejících dvou momentů daleko složitější záležitostí. Drška se zde přiklání k názorům očišťujícím Zikmunda. Ten Husovi zaručil bezpečný příchod a odchod – bude-li potřeba. Ale Hus – jak dále Drška zdůrazňuje – vstoupil na půdu koncilu již jako člověk stížený církevní klatbou, vážně podezřelý z kacířství. Dále zde píše, že Zikmund si už z čistě osobních důvodů Janův tragický konec přát nemohl. Lze se prý dokonce domnívat, že zpočátku i předpokládal, že – v jeho očích – malicherné teologické spory půjde hladce vyřešit.

Drška se – na rozdíl od historiků dřívější doby – snaží o objektivní posouzení dané situace. Nepopisuje situaci z pohledu husitů, kdy činy Zikmunda jen nastíní, ale již nevysvětlí v širším kontextu. Ačkoliv je tato kniha velmi tenká, autor zachytil nejdůležitější momenty Zikmundova života i s patřičným vysvětlením jeho jednání, takže si čtenář může udělat ucelenější představu. Pravdou ale zůstává, že na úplné pochopení Zikmundových činů v širokém kontextu, by bylo zapotřebí napsat knihu několikanásobně silnější.

5. Závěr

Zikmund Lucemburský vzbuzoval v našich předcích – historiky nevyjímaje – emoce, ve většině případů to byly emoce záporné. Už mnohými svými současníky byl chápán jako liška ryšavá, mordýř, prolhanec, cizoložník, zlořád, vrah, zrádce, násilník a kacířský král.

Zajímavé ale bylo sledovat, jednak jakým způsobem se dějiny v podání našich historiků během 19. a 20. století postupně objektivizovaly (v první části je vidět, že si historikové mnohde přisadili, kdežto v posledních letech se již snaží pohlížet i na osobu Zikmunda objektivněji) a jednak také, jak se ze zlořáda, jak byl nazýván ještě na začátku druhé poloviny 20. století, stal jeden z nejvýznamnějších panovníků pozdního středověku, za jakého je považován dnes.

I na krátkých ukázkách, které byly zařazeny do mé práce, je vidět, jak markantním způsobem se liší práce historika dnes a na začátku 19. století. Tehdejší práce byly možná čtivější a četly se lehčeji, protože jim mnohdy nechybělo napětí a švih. To dnešní práce často postrádají, je to ale cena za pokus o objektivitu, nestrannost a správné informace.

Člověk pokud se nad těmi citacemi a komentáři k jednotlivým historikům zamyslí, tak uvidí, jak málo stačí, aby informace, kterou chce v psané podobě podat, se změnila. Někdy stačí něco vynechat, někdy jen dopsat pár slov či svůj vlastní názor.

Snažila jsem se podat ucelený přehled a rozbor názorů historiků 19. a 20. století na Zikmunda Lucemburského. Některé práce bylo těžké hodnotit, neboť autor se sice zabíral husitstvím/Janem Husem, ale Zikmunda zmínil jen okrajově (např. Jan Sedlák či Jaroslav Purš).

Zajímavé bylo srovnání práce Palackého a Tomka, kteří si jsou časově velmi blízcí. Práce Palackého je propracovaná do detailu a právem je Palacký nazýván jedním z nejvýznamnějších historiků naší země. Tomek je sice běžné veřejnosti znám daleko méně a jeho práce není

stavěna historiky v lepším světle. Pokud bychom se ale zaměřili čistě na jejich vztah k Zikmundovi a na to, jakým způsobem ho hodnotili, zjistili bychom, že Tomek se s tímto problémem vyrovnal lépe než Palacký.

Na mém rozboru názorů historiků na Zikmunda je dále vidět, že s postupující dobou jsou historikové objektivnější, což si myslím, že je dáno i tím, že nepohlíží pouze na naše dějiny, ale že to, co se u nás dělo, hodnotí také v evropském kontextu. Pouze s tímto na mysli můžeme hodnotit nadnárodní osobnosti – což je případ právě Zikmunda.

Ve své práci jsem uváděla především knihy, které historikové publikovali, se články jsem pracovala méně. Je to především z toho důvodu, že autoři ve svých článcích opakovali své názory z knih a bylo tedy zbytečné tyto názory duplikovat. Z podobného důvodu je mnohdy uváděna jen část knih, které autor napsal – pokud se jeho názory neměnily a pro mou práci důležité pasáže byly totožné, nemělo smysl je zde uvádět.

Ačkoliv tato práce nebyla primárně o Zikmundovi, nebylo možné si nevšimnout, jak hodně je tento panovník u nás zanedbáván. Ačkoliv o husitství vyšla řada knih, podrobná publikace zaměřená čistě na Zikmunda, která by vzešla z pera českého historika a která by nebyla jen o období Zikmundova panování u nás, zde pořád ještě chybí.

6. Použitá literatura

- Bartoš, František M.: Čechy v době Husově. 1378-1415. Jan Laichter, Praha 1947, 515s.
- Bartoš, František M.: Husitská revoluce. Doba Žižkova 1415-1426. Československá akademie věd, Praha 1965, 240s.
- Bartoš, František M.: Husitská revoluce II. Vláda bratrstev a její pád 1426-1437, Československá akademie věd, Praha 1966, 264s.
- Baum, Wilhelm: Císař Zikmund. Kostnice, Hus a války proti Turkům. Mladá fronta. Praha 1996, 408s.
- Blecha, Ivan: Filosofie. 4. opravené a rozšířené vydání, Nakladatelství Olomouc, Olomouc 2004, 280s.
- Bloch, Marc: Obrana historie aneb historik a jeho řemeslo. Svoboda, Praha 1967, 183s.
- Čornej, Petr (ed.): Dějiny evropské civilizaci I. Paseka, Litomyšl 1995, 374s.
- Čornej, Petr – Čornejová, Ivana – Hoke, Pavel a kol.: Evropa králů a císařů. Ivo Železný, Praha 1997, 454s.
- Čornej, Petr: Velké dějiny zemí Koruny české. Paseka. Litomyšl 2000, 792s.
- Drška, Jiří: Zikmund Lucemburský. Liška na trůně. Epoque, Praha 1996, 88s.
- Fiala, Zdeněk: Předhusitské Čechy. 1410-1419. Svoboda, Praha 1968, 401s.
- Flajšhans, Václav: M. Jan Hus. F. Šimáček, Praha 1915, 405s.
- Hanzal, Josef: Cesty české historiografie 1945-1989. Karolinum, Praha 1999, 274s.
- Helfert, Josef A.: Mistr Jan Hus aneb počátkové církevního rozdělení v Čechách. Fr. Řivnáč, Praha 1857, 288s.
- Iggers, Georg: Dějepisectví ve 20. století. Nakladatelství Lidové noviny,

- Praha 2002, 177s.
- Kalivoda, Robert: Husitská ideologie. Československá akademie věd, Praha 1961, 564s.
- Kavka, František: Přehled dějin Československa v epoše feudalismu II. Univerzita Karlova, Praha 1955. 280s.
- Kavka, František: O Císaři Zikmundovi také poněkud jinak. In: Dějiny a současnost r. 13, č. 6, 1991, s. 11-14.
- Kavka, František: Poslední Lucemburk na českém trůně. Králem uprostřed revoluce. Mladá fronta, Praha 1998, 296s.
- Kejř, Jiří: Husité. Panorama, Praha 1984, 268s.
- Konrad, Kurt: Dějiny husitské revoluce. Ústav dějin KSČ, Praha 1964, 332s.
- Kosina, Jaroslav: Velikáni našich dějin. Josef R. Vilímek, Praha 1903, 556s.
- Krofta, Kamil: Mistr Jan Hus. Jeho život a význam. Nakladatel Jos. R. Vilímek, Praha 1920, 64s.
- Krofta, Kamil: Čechy do válek husitských. Vesmír, Praha 1930, 144s.
- Krofta, Kamil: Čechy v době husitské (1419-1526). Vesmír, Praha 1938, 166s.
- Krofta, Kamil: Duchovní odkaz husitství. Svoboda, Praha 1946, 295s.
- Kutnar, František; Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. 2. přepracované vydání. Lidové noviny, Praha 1997, 1088s. Le Goff, Jacques: Paměť a dějiny. Argo, Praha 2007, 264s.
- Macek, Josef: Národnostní otázka v husitství. In: Mezinárodní ohlas husitství. Československá akademie věd, Praha 1958, s. 5-26
- Macek, Josef (ed.): Přehled Československých dějin I. Do roku 1848. Československá akademie věd, Praha 1958, 956s.
- Macek, Josef: Husitské revoluční hnutí. Rovnost, Praha 1952, 208s.
- Novotný, Václav: M. Jan Hus. Život a učení. Díl I. Část I. Jan Laichter, Praha 1919, 508s.

- Novotný, Václav: M. Jan Hus. Život a učení. Díl I. Část II. Jan Laichter, Praha 1921, 551s.
- Palacký, František: Dějiny národa českého v Čechách a v Moravě. Faksimile vydání z roku 1907. Nakladatelství Erika, Praha 1998, 1298s.
- Pekař, Josef: Žižka a jeho doba. Díl třetí. Žižka. Vůdce revoluce. Vesmír, Praha 1930, 332s.
- Purš, Jaroslav; Kropilák, Miroslav: Přehled dějin Československa. I. díl - do r. 1526. Academia, Praha 1980, 648s.
- Sedlák, Jan: M. Jan Hus. Dědictví sv. Prokopa, Praha 1915, 429s.
- Slavík, Jan: Husitská revoluce. Studie historicko-sociologická. Orbis, Praha 1934, 131s.
- Šimák, Josef V.: Hus a doba před ním. F. Topič, Praha 1915, 108s.
- Šmahel, František: Husitská revoluce 1. díl. Doba vymknutá z kloubů. Vydání 2, Univerzita Karlova, Praha 1995, 504s.
- Šmahel, František: Husitská revoluce 2. díl. Kořeny české reformace. Vydání 2, Univerzita Karlova, Praha 1996, 368s.
- Šmahel, František: Husitská revoluce 3. díl. Kronika válečných let. Vydání 2, Univerzita Karlova, Praha 1996, 432s.
- Šmahel, František: Husitská revoluce 4. díl. Epilog bouřlivého věku. Vydání 2, Univerzita Karlova, Praha 1996, 552s.
- Šmahel, František: Jan Žižka z Trocnova. Melantrich, Praha 1969, 264s.
- Štaif, Jiří: František Palacký. Život, dílo, mýtus. Vyšehrad, Praha 2009, 400s.
- Tomek, Václav Vladivoj: Jan Žižka. Reprint z r. 1879. V ráji, Praha 1993, 228s.
- Tomek, Václav Vladivoj: Dějepis města Prahy. Díl IV. Knihkupectví Fr. Řivnáče, Praha 1879, 748s.
- Tomek, Václav Vladivoj: Dějepis města Prahy. Díl III. 2. vydání. Knihkupectví Fr. Řivnáče, Praha 1893, 690s.
- Urbánek, Rudolf: Žižka v památkách u úctě lidu českého. Filosofická fakulta, Brno 1924, 140s.

Urbánek, Rudolf: Z husitského věku. Výbor historických úvah a studií.
Nakladatelství Československé akademie věd, Praha 1957, 292s.
Žemlička, Josef: Medieval Studies. Bohemia 1306-1526. In: Pánek,
Jaroslav: Czech Historiography in the 1990s. Institute of History, Praha
2001, s.42-55

7. Resumé

This work dealt with views of Sigismund of Luxemburg through Czech historians of 19. and 20. century with the emphasis of the Council of Constance and years 1420 and 1436.

It was divided into three main parts. In the first part, the work of historian was analyzed and the objectivity of historians was questioned. In the second part a brief overview of European and Czech historiography of the 19th and 20th century was given. The third part is the most important part of this work as it dealt with views of Czech historians of the 19th and 20th century on Sigismund of Luxemburg. Each historian was shortly introduced and than his work was analyzed. Short quotations were used to demonstrate their opinion on Sigismund. After each historian a short summary of the analyze was given.